

Yeni Medya Ortamlarında Nefret Söylemi: İslam Karşıtlığı Bağlamında Nefret Söylemi İçeren Videoların Youtube Üzerinden İncelenmesi¹

Şule KILCI, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Doktora Öğrencisi,
sulekilci@gmail.com

Zeynep Benan DONDURUCU, Kocaeli Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü Araştırma Görevlisi,
zdondurucu@yahoo.com

Ayşe Beynem URAN, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Doktora Öğrencisi,

ÖZ

Yeni medya ortamları geleneksel kitle iletişim araçlarından sahip oldukları anonimlik, etkileşim ve kullanıcı türevli içerik gibi özellikler bağlamında ayrılmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi ile birlikte; yeni medya ortamları, bireye içeriğin kullanıcısı, üreticisi ve dağıtıcısı olma imkanı sunmaktadır. Bu bağlamda, geleneksel kitle iletişim araçlarında temsil imkanı bulamayan gruplar görünürlik olanağı elde ederken; sağlanan bu özgürlük iletilerin üreticisinin bilinmemesi ve üst bir medya organının denetiminden geçmemesi ekseninde nefret söyleminin üretilmesi ve dağılmasına neden olmaktadır. Yeni medya ortamlarında örtük ve açık biçimde dolaşım imkanı bulan kullanıcı türevli içerik, ayrımcı ve ötekileştirici dilin İnternet üzerinde yayılmasına olanak sağlamaktadır. Nefret söyleminin en kolay yayılma imkanı bulduğu sosyal medya araçları arasında bir video paylaşım sitesi olarak Youtube yer almaktadır. Youtube, video yükleme, dağıtım ve paylaşım alanında faaliyete geçen ilk web sitesidir. Her gün milyonlarca video Youtube üzerinden İnternet kullanıcıları ile buluşmakta olup; videolarda ötekileştirici ifadeler nefret söylemini yeni kamusal alanda meşrulaştırmaktadır. Video içeriklerine ek olarak, Youtube'un videolara yorum yapılmasına izin veren yapısı nefret söyleminin paylaşım alanını genişletmektedir. Bu çalışmanın amacı bir medya paylaşım sitesi olarak Youtube üzerinde İslam karşıtlığı bağlamında hangi söylemsel pratiklerin dolaşıma girdiğini ortaya koymaktır. Bu nedenle 2015 ve 2016 yılında Youtube üzerinde yayınlanmış olan İslam karşıtlığı ile ilgili iki video Van Dijk'in eleştirel söylem analizi perspektifinde irdelenmiştir. Van Dijk'in haberlerin incelenmesine yönelik olarak geliştirdiği eleştirel söylem analizinin Youtube ara yüzüne uygulanması sonucunda elde edilen bulgulara bağlı olarak video paylaşım ağlarında nefret söyleminin dolaşımını incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Medya, İslamofobi, içerik paylaşım siteleri

¹ Bu makale, International Conference on Humanities and Cultural Studies (ICHACS) 2016' da özet bildiri olarak sunulmuştur.

Hate Speech in New Media Environments: the Analysis of Youtube Videos Containing Hate Speech

ABSTRACT

New media environments are different from the traditional mass media in terms anonymity, interaction and user-generated contents. Along with the developments in information and communication technologies, new media environments offer the individuals the chance to be the user, producer and the distributor of the content. In this regard, the groups that cannot represent themselves in the traditional mass media get the the opportunity of visibility. However, this kind of freedom also causes the production and dissemination of hate speech due to the anonymity of the producer and the lack of control of a superior media. The user-generated contents that can explicitly and implicitly move around in new media environments lead to the circulation of a discriminatory and othering language throughout the Internet. As a video-sharing website, YouTube is one of the social media platforms that hate speech can easily spread. YouTube is the first website that became active in uploading, distributing and sharing videos. Every day millions of videos are offered to Internet users via YouTube and othering expressions in some of these videos justify hate speech in this new public sphere. In addition to the video contents, user comments also add to spread of hate speech. The aim of this study is to reveal what kind of anti-Islamic discursive practices are in circulation over Youtube as a media sharing website. For this reason, two videos on anti-Islamism which were published on YouTube in 2015 and in 2016 have been analysed in terms of Van Dijk's critical discourse analysis. Critical discourse analysis that Van Dijk has developed for the analysis of the news has been applied to YouTube interface and hate speech in video sharing networks has been examined according to the findings.

Key Words: *New Media, islamophobia, content sharing sites*

Giriş

Tarihsel sürecin gelişim aşamalarında din ve mezhep farklılıkları toplumlar arası çatışmaların önemli katalizörleri olarak ön plana çıkmış olup, günümüzde de Hristiyan-Müslüman, Alevi-Sünni, Katolik-Protestan gibi çatışmalar inanışlar çerçevesinde toplumlar arasında çeşitli anlaşmazlıklara neden olmaktadır. Yaşanan çatışmaların temelinde bir grubun kendi inanış biçimini ve bu inanışa bağlı olarak şekillenen kurallarını diğer gruba kabul ettirmeye çalışması yer almaktadır. Diğer bir ifade ile bir grubun inanç ekseninde başka bir grubu asimile etme çabası olarak ifade edebileceğimiz çatışma süreci içerisinde azınlık grubun uzaklaştırılması veya azaltılmasına yönelik olarak nüfus transferi, sürekli boyun eğdirme (apartheid), tecrit etme (gettolar) veya soykırım yapma gibi uygulamaların gerçekleştirildiği görülmektedir (Bozatay, 2011). İnanç temelli yaşanan çatışmalar arasında başlangıcı Haçlı seferlerine dayanan Hristiyan-İslam karşıtlığı önemli bir yer tutmaktadır. Ancak, Batı toplumlarında İslam dinine yönelik yoğun bir korku ve düşmanlık olarak tanımlanan "İslamofobi" düşüncesi artan terör olaylarına bağlı olarak geçtiğimiz çeyrek asırda yükselişe geçmiştir.

İletişim disiplini açısından “İslamofobi” söylemsel ve davranışsal düzeyde incelendiğinde, Hristiyanlık ve müslümanlık arasındaki çatışma kadar; kitle iletişim araçlarının da ötekileştirme sürecinde etkili olduğu görülmektedir. Medya ile ilgili ön kabuller, genel olarak, kitle iletişim araçlarının bireyleri biçimlendiren ve etkileyen bir güç olduğu savı üzerinden temellenmektedir. Globalleşme ve küresel kapitalizme bağlı olarak, dünyanın yapısı incelendiğinde farklı toplumların varlıklarını sürdürebilmek için uluslararası düzeyde düşman tasarımları ve ikili karşıtlıklar yaratması gerektiği görülmektedir. Bu bağlamda, ulus devlet sınırları içerisinde bireyler ırk, din, mezhep ve cinsel yönelim temelli olarak ötekileştirilmekle birlikte; uluslararası bağlamda da farklı bir inanaşa, görüşe ya da kökene sahip olduğu için çeşitli toplumlar ya da topluluklar ayrımcılığa maruz kalabilmektedir.

Kelimenin etimolojik kökenine bakıldığında, islamofobi, İslam’a karşı belli durum ve değişkenlere bağlı olarak duyulan güçlü korku olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr, 2016). İslamofobi kavramı temelde, yabancı düşmanlığı olarak tanımlanan ‘Xenophobia’ kelimesi ile ilintilidir. Alanyazında, “Xenophobia’ olarak tanımlanan yabancı düşmanlığı; Yunanca ‘xenos/yabancı’ ve ‘phobos/korku’ kelimelerinin birleşiminden meydana gelmektedir. Korku zaman içerisinde düşmanlığa dönüşebildiği için; günümüzde kavram “yabancı korkusu” yerine “yabancı düşmanlığı” anlamında kullanılmaktadır. Yabancılar yönelik olarak ortaya çıkan düşmanlık ya da korku, Müslüman insanlara ve gruplara yöneldiğinde ise İslamofobi olarak tanımlanabilir (Canatan, 2007: 26). İslamofobi sözcüğü yapısal bazda incelendiğinde, güçlü bir korku olarak tanımlanan fobi kelimesinin içerisinde yer aldığı görülmekte olup, temelde İslam korkusu anlamını taşımaktadır. Bu bağlamda bir şeye duyulan korkunun temelsiz bir biçimde ortaya çıkması ve giderilmemesine bağlı olarak düşmanlığa dönüşen olumsuz duygular ekseninde İslamofobi’nin İslam düşmanlığı olarak da tanımlanması mümkündür. Sosyal ve kültürel perspektifler açısından ise İslamofobi temelde Müslümanların çoğuna yalnızca söylem temelli olarak duyulan değil, gündelik hayatın dinamikleri üzerinde negatif yönlü etki edebilen bir durumdur. Ayrımcılık ve şiddet İslam dinine mensup bireylerin çalışma hayatı ve kamusal alanda temsil yetlerini kısıtlayabilmekte ve bu nedenlerle toplumsal hayat ve uluslararası alandan tecrite kadar gidebilecek korku ve düşmanlık hisleri İslamofobi olarak nitelendirilebilmektedir (Uzun, 2012).

İslam ve Müslümanlara yönelik korku ve düşmanlık olarak da ifade edilebilecek olan “İslamofobi” sözcüğünün sıklıkla İslam karşıtlığı olarak ta kullanıldığı görülmektedir. Alan yazında İslamofobi ve anti-İslamizm kavramları birbirinin yerine kullanılsa da bazı farklı görüşler iki kavramın eş-anlamli olmadığını ve birbiri yerine kullanılmayacağını savunmaktadır. Canatan (2007) İslam karşıtlığı ve İslam düşmanlığının birbirinden ayrı olduğu vurgusunu yapmış olup; islamofobiyi sosyolojik bir perpektifte ele almıştır. Bu bağlamda kavramı, batılı ülkelerin İslam karşısında duydukları korku, nefret, küçümseme ve kınama gibi duygulardan kaynaklanan bir negatif duygu durumu olarak tanımlamıştır. Bu duyguların temelinde ise aile, sosyal çevre ve eğitim gibi değişkenlere bağlı olarak devamlı yeniden üretilen ön yargıların yer aldığını öne sürmektedir. Bu yaklaşıma bağlı olarak, İslamofobi olgusu güncel ve tarihsel/kültürel olarak iki boyutlu olarak ele alınabilir. İslamofobinin güncel boyutu bireylerin tutum, düşünce ve davranış

biçimlerine yansıyan gündelik hayat pratikleri ile ilintili iken; önyargılar ve stereotipler ile İslamofobiye neden olan kültürel ve tarihsel kaynaklar olarak değerlendirilebilir (Canatan, 2007: 42). İslamofobi olgusu davranışsal olarak İslam karşıtlığına yol açmakla birlikte, içerisinde bulunan fobi kelimesi nedeni ile eleştirilere neden olmuştur. İçerisinde “fobi” sözcüğü bulundurması nedeni ile psikolojik bir hastalığı çağrıştırması ve ırk temelli yabancı düşmanlığı olarak tanımlanan “xenofobi” ile ilintili görülmesi nedeni ile kavram bazı Avrupalı yazarlar tarafından eleştirilmiştir. Kavrama yönelik eleştirilerin temelinde 1970’li yıllarda İran Devrimi’ni gerçekleştiren İslamcılar tarafından feministlerin devrime yönelik eleştirilerini engellemek için üretildiği savı yer almaktadır (Fourest ve Venner, 2003:26-27). Bu bağlamda, İslamofobi sözcüğünün İslam karşıtlığı ile eş anlamlı olarak kullanılmayacağına dair alanyazında çeşitli görüşler bulunmaktadır. Ancak, Batı toplumlarında Müslümanlara yönelik din temelli ötekileştirme pratiklerinin devreye sokulması açısından İslamofobinin etkin bir araç olarak kullanıldığı ve davranış bazında İslam karşıtlığına yol açabileceği de tartışılmaktadır.

Alanyazında, İslam karşıtlığının İslamofobinin bir sonucu olduğunu ileri süren görüşler de mevcuttur. Temel olarak, İslam ve müslümanlardan korku şeklinde tanımlanan İslamofobi; İslam karşıtlığına dönüşerek psiko-patolojik bir hale gelmekte ve İslam karşıtlığına yol açabilmektedir (Bilgen, 2012:1919). Ancak tarihsel süreç içerisinde incelendiğinde, Batı dünyasında İslam karşıtlığının temelleri Arapların İspanya’yı fethi veya Osmanlı Devleti’nin Balkan seferleri ile ilintili olsa da; islamofobi kelimesinin altında yatan “fobi” sözcüğü; gerçeklikten ziyade temelsiz bir korku durumu ile bağlantılıdır. İslam’dan kaynaklanmayan ya da doğrudan İslam dininin neden olmadığı bu korku durumu, sonradan yaratılmış bir korkudur. İslamofobinin temellerinde “öteki” ye karşı duyulan nedensiz korkunun farklı biçimlerde yeniden üretilmesi yer almaktadır (Kentel, 2012: 133-134). Bu bağlamda, ötekiye karşı duyulan temelsiz korku durumu, ideolojik temelli nefret söyleminin nedeni ve sonucu olarak ele alınabilir.

İslamofobi temelde nefret duygusu ve nefret söyleminden beslenen bir kavramdır. Söylem ideolojiden bağımsız değildir ve ideolojinin yeniden üretim süreci ile doğrudan bağlantılıdır. Eylemler ve söylemler arasında yadsınamayacak bir bağ olup; bireylerin ve grupların davranışlarını kontrol etmek için öncelikle söylemi kontrol etmek gerekmektedir. Toplumsal kontrol sürecinde söylemin kontrol edilmesi ve üretilme aşamalarının da kontrol altında tutulması gerekmektedir. Bu nedenle, iktidar alanları temelde söylemin denetim altında tutulması ile oluşturulmaktadır (Van Dijk, 2010: 13). Söylemle bağlantılı olarak ötekileştirme yaratan ve sürdüren bir dilsel pratik olarak nefret söylemi olgusu ön plana çıkmaktadır. Nefret temelde bir duygu durumunu ifade etmekte olup; toplumda bazı grup ve kesimleri rasyonel bir nedene bağlı olmayarak ötekileştiren, ön yargılar ve stereotipler yaratan dilsel bir pratik olarak nefret söylemi oluşmaktadır. Nefret söylemine yönelik olarak evrensel bir tanım bulunmamakla birlikte Avrupa Konseyi’nin Bakanlar Komitesi tarafından yayınlanan “nefret söylemi” konulu, 97(20) sayılı Tavsiye Kararı’nda bu kavram şu şekilde tanımlanmıştır (Weber, 2009: 3):

“Nefret söylemi” kavramı, ırkçı nefreti, yabancı düşmanlığını, Yahudi düşmanlığını veya azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli insanlara yönelik saldırgan ulusalcılık ve etnik

merkezcilik, ayrımcılık ve düşmanlık şeklinde ifadesini bulan, dinsel hoşgörüsüzlük dâhil olmak üzere hoşgörüsüzlüğe dayalı başka nefret biçimlerini yayan, kışkırtan, teşvik eden veya meşrulaştıran her türlü ifade biçimini kapsayacak şekilde anlaşılacaktır. Bu anlamda “nefret söylemi” muhakkak belirli bir kişiye veya gruba yönlendirilmiş yorumları kapsamaktadır.”

Nefret söyleminin üretim sürecinde temel amaç ön yargılar, stereotipler ve stigmalar yer almaktadır. Nefret söylemi bu araçlarının tamamından yararlanarak nefret duygusunu dilsel pratiklere taşıyabileceği gibi; içlerinden bazılarını da kullanarak söylemsel bazda nefret üretebilir (Çomu, 2012). Nefret söylemi günlük hayat içerisinde de bireylere önemli zararlar vermekte olup ciddi sonuçlar doğurabilmektedir. Dışlanan, pasifleştirilen, küçük görülen ve hedef gösterilen bireyler ya da gruplar psikolojik bir takım problemlere ek olarak, fiziksel ve maddi açıdan da zarar görebilmektedir. Nefret söylemi, nefret suçuna giden sürecin temel başlangıç noktasıdır ve hoşgörü eksikliğine bağlı olarak tahammülsüzlük yaratma potansiyeline sahiptir (İnceoğlu ve Sözeri, 2012: 24). Tüm bu değişkenlere bağlı olarak, nefret söylemi bireylerin daha özgür, etkileşime açık ve anonim bir kimlik edindiği yeni medya ortamlarında kolayca yayılma imkânı elde etmektedir ve nefret suçuna temel oluşturabilecek bir dilin katalizör olarak ortaya çıkmasına olanak tanımaktadır.

İslam karşıtlığı açısından nefret söylemi ve nefret suçu analiz edildiğinde, yeni medya ortamlarında bir araya gelen grupların ilk etapta nefret söylemi ürettikleri; ikinci etapta ise çevrimiçi ortamlarda birlikte ürettikleri nefret dilini, gündelik hayatta “nefret suçu” olarak tanımlanabilecek eylemlere dönüştürdükleri görülmektedir. Bu eylemlere örnek olarak camilere ve Müslümanların yaşadığı bölgelere yapılan çeşitli saldırılar verilebilir.

Günümüzde ise IŞİD terör örgütünün çeşitli Avrupa ülkelerinde gerçekleştirdiği eylemler, Müslümanlara karşı batı toplumlarında oluşan negatif görüşlerin ve ayrımcı davranışların artmasına neden olmuştur. İslam Karşıtı düşünce, kendini Almanya’da vuku bulan, kendilerini “Batının İslamlaşmasına Karşı Yurtsever Avrupalılar” olarak tanımlayan, “İslam’a değil, Batının İslamlaşmasına” karşı olduklarını söyleyen ve gitgide genişleyen PEGIDA (Patriotic Europeans Against the Islamization of the West) grubunun yürüyüş eylemleriyle somut bir yapıya büründürmüştür. İslam karşıtı hareketler günümüzde, nefret söyleminde beslenmekle birlikte sokak eylemleri ile sınırlı değildir. İslamofobi, dilsel pratiklerle yeni medya ortamlarında da kolayca yayılma imkanı bulmakta ve içselleştirilmektedir. Bir döngü olarak değerlendirilebilecek bu süreç içerisinde, çevrimdışı nefret suçları çevrimiçi nefret söylemine dönüşmekte ve sonrasında tekrar çevrimdışı nefret suçlarını üretebilmektedir.

Çevrimiçi İslam karşıtı nefret söyleminin yayılmasında; Web 2.0 Teknolojileri ile birlikte bireylerin tüm duygu ve düşüncelerini yeni medya ortamlarından yararlanarak, kısıtlanma olmadan ve özgürce paylaşabilmeleri etkili olmuştur. Yeni medya platformları etkileşime açık yapıları ile iletişim sürecini tek yönlü bir yapıdan çıkarıp; çift yönlü bir yapıya doğru dönüştürmektedir. Yeni medyanın sahip olduğu “etkileşim” özelliği tek yönlü bir iletişim süreci yerine çift yönlü ya da çok yönlü bir iletişim olgusunun ortaya çıkmasını sağlarken;

kullanıcı iletinin içeriğine müdahale edebilecek bir güce sahip olabilmektedir (Van Dijk, 2006: 3-8). Ancak, kullanıcıyı iletişim sürecine dahil eden bu yapı içerisinde herhangi bir kontrol mekanizması bulunmamaktadır. Bu bağlamda dijital platformlarda içeriğin kullanıcısı, üreticisi ve dağıtıcısı haline gelen bireyler nefret söylemi çerçevesinde değerlendirilebilecek iletileri kolayca dolaşıma sokabilmektedir.

Facebook gibi sosyal ağlar, Twitter gibi mikrobloglar ve Youtube gibi içerik/medya paylaşım siteleri nefret söyleminin kolayca dolaşıma girdiği mecralar arasında yer almaktadır. Günümüzde sosyal medya olarak tanımlanan bu dijital ve interaktif iletişim platformları arasında bireyler kendilerine yakın buldukları gruplar ve kişilerle iletişim kurmaktadır. Bu bağlamda ilgi alanları, inançları ve düşünceleri açısından kendileri ile benzer bir yapıda olan diğer kullanıcılara ulaşmak isteyen bireyler; nefret söylemi içeren iletileri de dolaşıma sokabilmektedir. Günümüzde, din, ırk ve cinsiyet temelli olarak nefret söylemi üreten ve ürettiği içeriği Youtube, Facebook, Twitter gibi farklı kaynaklar üzerinden paylaşım açan çok sayıda grup bulunmaktadır.

Çevrimiçi Nefreti Engelleme Enstitüsü'nün (Online Hate Prevention Institute/OHPI) 2016 yılında yayınladığı "İnternet'te İslamofobi: Müslümanları Hedef Alan Çevrimiçi Nefrette Artış" isimli rapor 2015 yılı içerisinde çevrimiçi ortamlarda İslamofobi temelli nefret söyleminin artış gösterdiğini ortaya koymuştur. Sosyal medya ortamlarında 2015 yılı içerisinde 1.100'ün üzerinde İslam temelli nefret söylemi içeren iletiye rastlandığını ortaya koyan rapor, nefret söylemi içeren iletilerin %90'ı aşkın bir kısmının Facebook üzerinde yayıldığını, %5'lik oranda ise ikinci sırada Youtube'un geldiğini göstermiştir (<https://www.scribd.com/document/292853385/Anti-Muslim-Hate-Online-Interim-Report>).

Yeni medya ve İslamofobi yapılan araştırmalar incelendiğinde ise; Ernst vd. (2017) Almanya'da Youtube'da İslamofobi içeren videoların altında yer alan kullanıcı yorumlarını inceledikleri çalışmanın bulguları, yorumların "İslama ve müslümanlara yönelik ön yargıları yeniden ürettiği, İslam ve Hristiyan ikili karşıtlığını yeniden oluşturduğu, örtük ve açık ayrımcı ifadeler içerdiğini ortaya koymuştur. Awan (2016)'nın, 100 farklı Facebook sayfası üzerinde İslamofobi kapsamında değerlendirilebilecek iletileri incelediği araştırma ise müslümanların terorist, tecavüzcü, güvenlik tehditi, Hristiyanlığı karşı bir çatışma unsuru ve sınır dışı edilmesi gereken bireyler olarak kodlandığını ortaya koymuştur. Carnenero ve Azeez (2016) yılında Twitter'da #jihad etiketi içeren iletileri araştırdıkları çalışma sonucunda ise; müslümanların şiddet eğilimli bireyler, doğuştan içerisinde kötülük bulunduran bir topluluk, devlet otoritesi tarafından kontrol altında tutulması gereken kişiler, cinsel suçlar işlemeye eğilimli bir kitle olarak kategorize edildiği sonucuna ulaşmıştır.

İslam Karşıtlığı Bağlamında İslamofobi Olgusunun Tarihsel Gelişim Süreci

İslam karşıtlığının tarihsel gelişim süreci incelendiğinde Avrupa toplumlarının kimlik siyaseti ile ilintili olarak ele alınabileceği görülmektedir. Yunan uygarlığı, Asya toplumlarını İslamın yayılışından önceki süreçte bile kendilerinden daha aşağı ve ikinci sınıf olarak

nitelendirmiştir. Antik Yunan medeniyetinin üyeleri kendilerini “medeni ve özgür” olarak ifade ederken; kendi sınırlarının çevresinde yer alan ve bir tehdit unsuru olarak gördükleri Asyalıları “despot ve barbar” olarak nitelendirmiştir. Roma imparatorluğu döneminde ise, Arabistan yarımadasında müslümanlık yayılmadan önce bile; Arapların “haydut” gibi olumsuz sıfatlar üzerinden nitelendirildiği görülmüştür. Bu bağlamda, “barbar” öteki karşısında Avrupalıların kendilerini “medeni” olarak tanımladığı görülmektedir (Arslan, 2009:20).

İslam karşıtlığının ilk dönemlerde Hristiyanlık karşısında dinsel bir oluşumdan ziyade etnik bir boyutta ele alındığı görülmüştür. Ortaçağda Hristiyanlar, İslam dinine mensup olan toplulukları kültürel ve sosyal açıdan alt seviye olarak nitelendirmiştir. İslam ile ilgili bu dönemde Avrupa Hristiyanları tarafından geliştirilen bir diğer sav ise; Hristiyanlıktan bozma bir inanış olduğu üzerine temellenmektedir. Bu sav ile Ortaçağ Avrupa’sında İslam’ın Hristiyan inanışı karşısında bir alternatif olarak güç kazanmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır (Hıdır, 2012: 21). İslam’ın ortaya çıkıp yayılmasının ardından, Hristiyanlık karşısında İslam’ın bir tehdit olarak algılanması temelde iki dinin mensupları arasındaki toprak ve egemenlik savaşları ile ilintilidir. Emeviler’in İspanya ve Fransa topraklarına saldırması ve İspanya’ya yerleşmeleri Batı Dünyası ve İslam coğrafyası arasında yıllarca süren çatışmanın siyasi olarak temel nedenlerinden biridir (Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi, 1996:175). İslam’ın doğuş aşamasında, Doğu’nun zenginliklerini ele geçirmek ve Hristiyanlar için kutsal Kudüs gibi bölgeleri yeniden egemenlik altına almak için de Haçlı Seferleri düzenlenmiştir (Aktaş, 2014:40). Bu bağlamda İslam karşıtlığı veya anti-İslamizm olarak ifade edilen olgunun 1300 yıllık bir tarihsel süreci olduğu görülmektedir. Ancak uygarlıklar arasında yaşanan bu çatışmaların; sadece Hristiyan toplumlarının sorumluluğunda değerlendirilemeyeceği belirtilmelidir. Müslümanlar kendilerine göre haklı gerekçelerle fetih girişimlerinde bulunmakla birlikte, karşı taraf için toprak kaybı neticesinde “İslam” dini ve bu dinin mensupları birer tehdit unsuru olarak algılanmıştır. Bu durumun sonucunda, o dönemde İslam karşıtlığı yükselişe geçmiş ve İslam’a karşı duyulan korku yaygınlaşmıştır (Hıdır, 2007: 70-83).

Avrupa toplumlarının İslam’a karşı ön yargı ile yaklaşmalarında etkili olan bir diğer etmen ise, özellikle Osmanlı Devleti ile Avrupa ülkeleri arasında yaşanan toprak temelli çatışmalardır. Avrupa’da Osmanlı Devleti’nin fetihleri nedeni ile uzun yıllar boyunca “Müslüman” kimliği ile “Türk” kimliği eş değer olarak görülmüştür. Osmanlı İmparatorluğu’nun gelişme ve yükselme dönemlerinde Avrupa ülkelerinin devamlı olarak toprak kaybetmesi, Türklerin bu dönemde önemli bir tehdit olarak görülmesine neden olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu’nun tehdit olarak algılanmasının temel nedenleri; İslam ve Hristiyanlık arasında inanç temelli meydana gelen rekabet ve tüm Avrupa’nın Osmanlı İmparatorluğu’na fetih temelli olarak katılacağına yönelik korkudur (Lewis, 1993:72). Avrupa toplumlarında Reform hareketine kadar Hristiyanlık yaşam biçiminin temeli olarak algılanmıştır. Avrupa’nın farklı ülkelerini bir arada tutan ortak kültür ve miras aracı olarak “din” toplumsal yaşamda önemli bir etkiye sahip olup; Protestanlık mezhebinin savunan Martin Luther ve La Noue gibi düşünürler tarafından da Müslüman kimliği ile özdeşleşen Türkler Tanrı’nın Hristiyanları cezalandırma aracı olarak nitelendirilmiştir. Bu nedenle, Tanrı’nın

Avrupa'daki gazabının ortadan kaldırılmasının tek yolu İslam dinine mensup Türklerle tüm Batı toplumlarının birlikte savaşması olarak görülmüştür. Reform hareketinden sonra, Fransız İhtilali Avrupa toplumlarının ikili karşıtlıklar ekseninde kendilerini “özgürlük” imgesi üzerinden pozitif niteliklerle tanımlamasına; buna karşın Doğu toplumlarını ise Avrupa'nın kaçınmak istediği özgürlük karşıtı ve negatif yönlü kavramlar üzerinden sınıflandırmasına neden olmuştur (Çarkman, 2013: 55-58). Ayrıca, coğrafi açıdan Avrupa'nın doğusunda yer alan ve Doğu toplumları olarak nitelendirilen bu grupların tamamı, Aydınlanma döneminden itibaren Avrupa toplumları tarafından ilerleme niteliğinden yoksun ve geri kalmış olarak nitelendirilmiştir (Marshall ve Hodgson 2001:167).

İslamofobinin kültürel temelleri incelendiğinde ise; Batı Medeniyetinin karşısında bir “öteki” olarak Doğu uygarlığının konumlandırıldığı görülmektedir. Özellikle 19. yüzyılda oryantlizmin ve şarkiyat çalışmalarının hız kazanması ile Doğu despotizmi, Doğu acımasızlığı gibi negatif yönlü çağrışımlar üzerinden bir Doğu imgesi yaratıldığı görülmektedir (Kula, 2005:3-4). İslam karşıtlığına şarkiyatçılık perspektifinden yaklaşıldığında, Batı toplumlarının algısında, İslam'ın Doğu toplumlarının kültürel ve sosyal yapısına bağlı olarak örtük bir biçimde olumsuz olarak kodlandığı görülmektedir. Doğu toplumlarına ilişkin şehvet düşkünlüğü, sapkın zihniyet, ilerlemenin ve gelişmenin karşısında olma, tembellik gibi bir takım çıkarımlar; İslam dini ile ilişkilendirilmiştir (Said, 2008:217). Avrupa'nın Doğuya yaklaşımını şekillendiren Oryantalist görüş açısı; Doğu ve Batı uygarlığı arasında yaşanan çatışmanın devamlı canlı tutulmasına aracı olmuştur. Bu nedenle, günümüzde Avrupa toplumlarında İslamofobinin giderek yükselişinin temel nedenleri arasında Batı Medeniyetinin değerlerine karşı Doğu'nun bir tehdit olduğu algısının yaratılması yer almaktadır.

20. yüzyılda, Doğu ile Batı arasında yaşanan farklılıkların İslam ve Hristiyan dini üzerinden siyasi bir boyuta ulaştığı görülmektedir. Bu dönem içerisinde Ortadoğu'da yaşanan siyasal hareketler arasında İslami yapılanmaların ön plana çıktığı görülmektedir ve ikili karşıtlıklar açısından yaşanan çatışmanın derinleşmesinde İslami politik hareketler etkili olmuştur. 19. Yüzyıl sürecinde yaşanan modernleşme hareketi; Orta Doğu coğrafyası üzerinde Batılı devletlerin sömürgeci eğilimler sergilemesine neden olmuştur. 20. Yüzyılın başlarında Arap coğrafyasında etkili olan milliyetçi hareketler ise; bağımsızlığın kazanılması ile beraber devlet yapısının İslam'ı baz almasına yönelik savların gelişmesine neden olmuştur. 1970'ler ve 1980'lerde milliyetçilik ve sol düşüncenin karşısında temel muhalefet olarak ise siyasal İslamcılar olarak ön plana çıkmıştır. 1970'lerden itibaren radikal bir çizgiye bürünmeye başlayan siyasal İslam 2000'lerde belli ölçülerde ılımlı İslam çizgisine kaymakla birlikte; siyasal İslam Ortadoğu'da hala etkisini sürdüren bir ideolojik düşünce biçimidir (Atacan, 2008: 35-52).

20. yüzyılda İslam karşıtlığı Batı toplumlarında bir tehdit unsuru olarak sürekli olarak yer almakla birlikte, Avrupa'nın kendi içerisinde iç karışıkları ve yaşadığı iki dünya savaşı nedeni ile olumsuz bir “Arap” imgesinin İsrail'in kuruluşuna kadar çok ön planda olmadığı görülmektedir. II. Dünya Savaşı'ndan sonra İsrail'in kurulması ile birlikte; bu devlete Batı medyası tarafından aktarılan olumlu özellikler; örtük bir biçimde Arap Dünyası'na yönelik hareketsiz düşmanlığın boyut değiştirmesine neden olmuştur. 1970'lere kadar medya

tarafından örtük bir biçimde ötekileştirilen Arap ve Müslüman kimliği; bu tarihten sonra daha açık olarak negatif tasvir edilmeye başlamıştır. Batı toplumlarında Arap-İsrail meselesinde medyanın İsrail'e olumlu, Filistin'e olumsuz yaklaşımı; temelde ekonomik perspektiften ele alındığında Amerika Birleşik Devletleri'nin bölgede İsrail'in kuruluşuna verdiği mali destekle ilintilidir (Buehler, 2011:641-642). Herman ve Chomsky (2002)'e göre, modern dünyada medyanın temel görevlerinden birinin rızanın üreterek, hükümet politikalarının desteklenmesi olduğu savından hareketle, kitle medyasının Filistin-İsrail çatışmasını önemli bir haber kaynağı olarak gördüğü sonucuna ulaşılmaktadır. Kitle medyasının temel amacı dünya çapında felaket ve çatışmaları potansiyel düşmanlar üzerinde resmederek korku yaratmak olduğu savından hareketle; Filistin-İsrail çatışması Batı medeniyeti ve İslam dünyası arasındaki düşmanlığın yeniden su yüzüne çıkarılması için bir araç haline gelmiştir. Bu süreç Avrupa'da İslamofobinin yükselişinde etkili olmakla birlikte, sadece kitle medyası ya da Arap Dünyası'nda uyguladığı politikaları nedeni ile İsrail Devleti; Batı toplumlarında İslam karşıtlığının yeniden güç kazanmasında etkili değildir (Buehler, 2011: 642). Bu nedenle İslamofobinin yükselişi, iki uygarlık arasında yaşanan ve uzun bir zaman dilimine yaşanan çatışmalardan bağımsız ele alınamaz.

Tarihsel gelişim süreci Haçlı seferlerine kadar götürülebilecek olan İslam karşıtlığının; 1990'lı yıllarda tekrar ivme kazanmasında Sovyetler Birliği'nin dağılması da önemli bir etkidir. Karşısında "varlığını" sürdürmek için bir "öteki" ihtiyacı içerisine giren Batı devletleri, SSCB'nin dağılması ile birlikte göçmen ve mülteci gibi bir takım sorunlarla da yüzleşmek durumunda kalmıştır. Bu bağlamda, Batı Uygarlığının kendi kültürel kimliğine ve uygarlığına yönelik tehlike ve tehdit algısı, özellikle İslam ve Arap dünyasına yönelik tutum, davranış ve politikalarında etkin olmuştur. İslam günümüzde sadece Hristiyanlık dini karşısında konumlandırılan bir tek Tanrılı din olarak algılanmamaktadır. Batı Dünyası tarafında İslam, ideolojik ve kültürel olarak Batı dünyasının bütün dünyaya yaymaya çalıştığı "evrensel kimlik" karşısında bir tehdit unsuru olarak görülmektedir (Yüksel, 2014).

Sistematik ötekileştirme pratikleri açısından, İslam dinine ve bu dine mensup bireylere karşı nefret söylemi ve nefret suçları incelendiğinde, kırılma noktasının 11 Eylül 2001 tarihinde New York'taki ikiz kuleleri hedef alan terör saldırısı olduğu söylenebilir. Bu tarihte El Kaide terör örgütü tarafından dört yolcu uçağı ele geçirilmiş olup; bu uçaklardan iki tanesi Dünya Ticaret merkezine bir tanesi ise Pentagon'a saldırmıştır. Yaklaşık üç bin kişinin hayatını kaybettiği bu saldırılarda, dördüncü uçak yolcuların hava korsanlarına direnişi sonucu Pensilvanya'da bir tarlaya indirilmiştir (Bryers, 2007:84). Bu terör eyleminin ardından yaşanan korku egemenliği sürecinde, Müslüman kimliğine sahip bireylere ve gruplara yönelik olarak ayrımcılık ve mantık dışı nefretin artış gösterdiği görülmüştür.

Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan 11 Eylül 2001 terör saldırılarına ek olarak Hollanda'da Theo van Gogh'un öldürülmesi, Madrid ve Londra'da gerçekleşen bombalama eylemleri ve Hz. Muhammed'in karikatürleri üzerine yapılan tartışmalar İslamofobi konusunu devamlı olarak gündemde tutmaktadır. İslamofobi temel bir sorunsal olarak incelendiğinde

üzerinde durulması gereken en önemli noktanın Avrupa’da yaşayan farklı toplumlar arası bağların nasıl güçlendirileceği olduğu ortaya çıkmaktadır. Avrupa’da ırk, din, inanç ve etnik köken bağlantılı ötekileştirmenin engellenmesi açısından korku düzeyinin nasıl azaltılabileceği, ön yargılardan nasıl sağlıklı bir biçimde kurtulunabileceği gibi değişkenler ön plana çıkmaktadır (EUMC, 2006).

Avrupa’da İslamofobinin ortaya çıkmasının nedenleri kültürel ve sosyolojik perspektiften incelendiğinde, bölgenin çok dinli bir toplumsal yapı gösterdiği görülmektedir. Avrupa ülkeleri içerisinde Hristiyanlardan sonra en büyük ikinci grubu ise Müslümanlar oluşturmakta olup; dini yakınlık, ilişki, etnik yapı, siyasal görüş, seküler yapı, dil ve kültür açısından homojen bir yapı göstermedikleri sonucuna ulaşılmaktadır (EUMC, 2006). Müslüman toplulukların etnik yapısı incelendiğinde ise ciddi bir çeşitlilik karşımıza çıkmakta olup; birinci grubun özellikle Kuzey Avrupa bölgelerinde yaşayan Araplar olduğu görülmüştür. İkinci grup ise Avrupa içerisinde Türkiye kökenli Türkler ve gene Türkiye’nin dahil olduğu Doğu bölgesinde yer alan ülkelerden göçmen olarak Avrupa’ya gelen Kürtlerdir. Diğer büyük bir grup ise Güney Asya ve Hindistan bölgesinde Avrupa’ya göç eden Güney Asya-Hindistan kökenli Müslümanlardır (Er & Ataman, 2008). Yapı itibari ile bu grupların kültürel, etnik ve mezhep temelli olarak homojen bir özellik göstermediği açıktır. Bu nedenle yapı olarak Avrupa’da yer alan Müslüman topluluklar homojen bir özellik göstermese de ötekileştirme temelli olarak benzer özellikler ve benzer kalıplar içerisinde değerlendirilmektedir.

Bir İçerik Paylaşım Sitesi Olarak Youtube ve Nefret Söyleminin Yayılımı

Belirli azınlıklara ya da gruplara yönelik olarak geleneksel kitle iletişim araçları üzerinden nefret söyleminin üretilmesi oldukça yaygındır. Ancak, geçtiğimiz on beş yıllık dönem içerisinde İnternetin gelişimi ile birlikte, kullanıcıların da dahil olduğu interaktif bir iletişim alanı meydana gelmiştir (Cammaerts, 2009:3-5). Böylece, arama motorları, bloglar ve sosyal ağlar iletişimin akışını etkileyen bir nitelik kazanmaya başlamıştır (Glaser, 2013). Günümüzde sayıları bini geçen ve aşırı uçlarda yer alan ideolojileri savunan forum, web sayfası ve blog bulunmaktadır ve bu oluşumlar sosyal medya aracılığı ile yaydıkları videolar ve mesajlar aracılığı ile görüşlerini geniş kitlelere ulaştırma imkanına kavuşmaktadır (Ernst vd. 2017:2). Bu durumun temel nedenleri arasında yeni medya ile birlikte kullanıcı türevli içeriğin dolaşıma sokulması gösterilebilir. Günümüzde yeni medya, tüketicilerin medya içeriğini üretebildiği, yorumlayabildiği, depolayabildiği, özelleştirebildiği ve yeniden dolaşıma sokabildiği araçlar ve teknolojiler sağladığı bir alan haline gelmiştir. Yeni medya araçları; kullanıcıların “Do-It-Yourself (DIY)” üretimine imkan veren çok sayıda platformun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yeni iletişim teknolojileri ile birlikte medya üretimi boyut değiştirerek, medya tüketicisi konumunda olan alıcının üretim sürecine aktif bir biçimde dahil olması sonucunu doğurmuştur (Jenkins, 2002). Alıcının yeni medya ortamlarında etkin bir rol üstlenmesi “Kullanıcı türevli içerik” olarak Türkçeye çevrilen “user generated content” kavramını ortaya çıkmıştır. Kullanıcı türevli içerik; İnternet kullanıcıları tarafından Youtube, Facebook ve Twitter gibi sosyal medya platformlarında, bloglarda ve forumlarda üretilen video, fotoğraf, durum güncellemesi gibi içerikleri kapsamaktadır (Comninos, 2013:5). Alanyazında

kullanıcı türevli içeriğe yönelik genel geçer bir tanım bulunmamakla birlikte, OECD tarafından İnternet üzerinde herkesin erişimine açık olan ve profesyonel içerik üretim pratikleri dışında yaratıcı bir çaba ile ortaya konan içerik olarak tanımlanmıştır (OECD, 2007:8). Kullanıcı türevli içeriğin ortaya çıkması ile birlikte, enformasyonun üretimi, paylaşımı, erişimi ve yeniden üretimi değişime uğramıştır. Böylece kullanıcı bağımsızlık, katılım, yaratıcılık, çeşitlilik gibi açılardan kendini geliştirme ve ifade etme imkanı yakalarken, siyasal ve sosyal alanda ifade özgürlüğünün genişlemesine ve serbest enformasyon akışına zemin hazırlamıştır (OECD, 2008:6). Ancak, kullanıcı türevli içeriğin ortaya çıkması ile birlikte nefret söyleminin üretimi, yayılımı ve dağılması üzerinde kontrol ortadan kalkmıştır. Bu kontrolsüzlük nedeni ile İnternet üzerinde karşıt gruplar arasında yaşanabilecek çatışmalara bağlı olarak nefret söyleminin daha geniş yayılma imkanı bulmasından endişe edilmektedir (George and Scerri, 2007:6-7). İnternet üzerinde paylaşılan kullanıcı türevli içeriğin geniş yayılma imkanı bulmasında ve yorumlanmasında anonimlik yani ileti üreticisinin kimliğinin belirsiz olması önemli bir etkidir (Rösner & Krämer, 2016:2). Diğer bir etmen de Web 2.0 teknolojisinin getirdiği çevrimiçi içeriğe yönelik olarak yorumlama ve online tartışma imkanı sağlayan etkileşim özelliğidir. Ancak, daha fazla etkileşimin daha fazla nefret söylemine yol açması gibi bir risk de söz konusudur (Ervajec& Kovacic: 2012:900 ve Ernst vd. 2017:5).

Kullanıcı türevli içeriğin üretildiği ve kolayca dolaşıma sokulduğu medya/video paylaşım sitelerinde istatistiksel olarak ilk sırada Youtube gelmektedir. Youtube'un bir video paylaşım sitesi olarak bir milyardan fazla kullanıcısı vardır ve her gün farklı kullanıcılar tarafından yüklenen içerik bir milyarın üzerinde izlenmektedir (<https://www.youtube.com/intl/en-GB/yt/about/press/>, 2017). İş hayatına küçük bir site olarak başlayan Youtube 2006 yılında Google tarafında satın alınmış ve böylece hızla büyümüştür (Mayfield, 2008: 24). Youtube, videoların yüklenmesine, paylaşılmasına ve izlenmesine teknik özelliklerine bağlı olarak izin veren bir medya/içerik paylaşım sistemidir. Site üzerine herhangi bir video yüklenme süreci teknik bir uzmanlık gerektirmediği için; kullanıcılar minimum zahmet ve çaba ile paylaşımında bulunmak istedikleri içeriği kolayca yükleyebilmektedir (Akar, 2011:96). Bu özelliklerine bağlı olarak Youtube; paylaşılan içeriğin özelliğine bağlı olarak kullanıcı türevli içeriğin ifade özgürlüğünden nefret söylemine kaymasına izin verecek bir alan haline gelebilmektedir.

Youtube, kullanıcıların çeşitli içerikte video üretmesine ve paylaşmasına izin veren yapısına ek olarak, üretilen videoların altına diğer kullanıcıların yorum yapmasına da olanak tanımaktadır. Ancak, bazen içeriklerin altına yapılan yorumlar videonun ana konusu ile doğrudan ilintili olmadığı gibi; demokratik tartışma kültürünün dışında bir yapıya da sahip olabilmektedir. Hatta, bazı durumlarda videoların altına yapılan yorumlar Müslümanlar, Yahudiler ve göçmenler gibi dezavantajlı gruplara yönelik nefret söylemi ve ayrımcılık içeren bir yapıda olup; şiddet yanlısı olabilmektedir (Ben-David & Fernández, 2016)

İslam Karşıtlığı Bağlamında Nefret Söylemi İçeren Videoların Youtube Üzerinden İncelenmesi

Dünyada, Hristiyanlık ve Musevilik gibi diğer tek Tanrılı dinlerin daha yaygın olduğu ülkelerde kamusal alan içerisinde “İslam” dininin ve bu dine mensup kişilerin ötekileştirildiği varsayımı bu çalışmanın temel sorunsalını oluşturmaktadır. Kitle iletişim araçları tarafından İslam dini ve bu dinin mensuplarına yönelik olarak yaratılan ayrıştırıcı ve ötekileştirici söylem, yeni medya ortam ve araçlarının kullanıcılarına tanıdığı özgürlük ve etkileşim özellikleri nedeni ile nefret söylemine dönüşmektedir

Çalışmanın Amacı

Bu çalışma içerisinde bir sosyal medya bileşeni olarak Youtube üzerinde yer alan İslam karşıtlığı ile ilgili videoların söylem analizi bağlamında incelenmesi amaçlanmaktadır.

Çalışmanın Kapsamı, Örnekleme ve Sınırlılıkları

Araştırma nesnesi olarak dünyada en fazla tercih edilen medya paylaşım sitesi olarak Youtube ele alınmış, bu alanda faaliyet gösteren diğer video paylaşım siteleri kapsam dışı bırakılmıştır. Çalışmanın evrenini bir sosyal medya bileşeni olarak Youtube üzerinde yer alan İslamofobi ilgili tüm videolar oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde ise maliyet ve zaman sınırlılıkları göz önüne alınmıştır. Bu nedenle; çalışma kapsamında 2015 ve 2016 yılı içerisinde dünyada en çok tercih edilen medya/içerik paylaşım sitesi olan Youtube üzerine anahtar kelime olarak “hate” ve “İslam” ve “muslim” kelimesinin yazılması sonucu ulaşılan ve nefret söyleminin dağılımına içerik itibari ile en fazla yer veren “Real Talk About Muslims And Their Islam?” (Müslümanlar ve İslamları Hakkında Gerçek Konuşma) ve “Message to All Muslims Living in U.S.A.” (Amerika Birleşik Devletleri’nde Yaşayan Tüm Müslümanlara Mesaj) videoları incelemeye tabi tutulmuştur. Videoların seçiminde amaçlı örneklem yöntemi tercih edilerek, ileti öznesi olarak İslam dinine karşı görüş bildiren kişilerin yer almasına dikkat edilmiş; “İslamofobi” olgusuna bir film veya diziden kesit gibi kurgusal bir öykü içerisinde yer veren videolar araştırma dışında bırakılmıştır.

Çalışmanın Metodu ve Araştırma Soruları

Araştırma kapsamında Youtube üzerinden ulaşılan videolar; Van Dijk’in (2010) haberlerin analiz edilmesine yönelik olarak geliştirdiği söylem analizi yöntemi ekseninde irdelenmiştir. Bu çalışma içerisinde Van Dijk’in söylem analizi yöntemi; Çomu’nun (2012) “Video Paylaşım Ağlarında Nefret Söylemi: Youtube Örneği” isimli yüksek lisans tez çalışmasında video paylaşım ağlarının temel özelliklerini temele alarak geliştirdiği analiz şablonu temele alınarak uygulanmıştır.

Bu yöntem ekseninde video içerisinde görülen söylem; Van Dijk’in haberlerde uyguladığı üzere mikro ve makro düzeylerde ele alınarak irdelenmiştir. Örnekleme dahil edilen videolarla ilgili olarak video künyesi; analiz tablosunun başında yer almakta olup; bu kısım içerisinde

başlık, URL, süre, tarih, tanım, etiketler, izlenme sayısı, yorum sayısı, olumlu ve olumsuz yorum sayısı gibi bilgilere yer verilmiştir. Söylem analizi uygulanan videolarda yer alan konuşmalar birer metin olarak ele alınarak irdelenmiş olup; görsel öğeler ve işitsel öğeler birbirinden ayrı bir biçimde ele incelenmiştir. Videolara yapılacak analizde kullanılmak üzere Van Dijk'ın söylem analizi Youtube ara yüzüne uyumlu bir biçimde aşağıda görülen tabloya uyarlanmıştır:

Tablo 1. Video Paylaşım Ağlarında Söylem Analizi Uygulama Modeli

A. Makro Yapı
1. Tematik Yapı
a. Başlık
b. Video Tanımı
c. Etiketler
2. Şematik Yapı
a. Durum Tanımı
1. Videonun Anlatım dili
2. Sonuçlar
3. Ardalan Bilgisi
4. Bağlam Bilgisi
B. Mikro Yapı
1. Sentaktik Çözümleme
a. Cümle Yapılarının Aktif veya Pasif Olması
b. Cümle Yapılarının Basit veya Karmaşık Olması
2. Bölgesel Uyum
a. Nedensel İlişki
b. İşlevsel İlişki
c. Referansal İlişki
3. Kelime Seçimleri
(Metafor, metanomi, düz değişmece)
4. Retorik
a. Görseller
b. İnanırcı Bilgiler

Kaynak: (Çomu, 2012:139)

Araştırma içerisinde bir video paylaşım ağı olarak Youtube ara yüzünde islamofobi olgusuna yönelik iletilerin nefret söylemi çerçevesinde sunum biçimlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. İslamofobi olgusunun sunumuna yönelik örtük ve açık ayrımcı ifadeler ekseninde araştırmanın soruları şu şekilde belirlenmiştir.

1. İncelenen videolar içerisinde İslam dini şematik yapı çerçevesinde nasıl sunulmaktadır?
2. İncelenen videolar içerisinde kelime seçimleri, İslam dinine mensup bireylere yönelik ayrımcı ifadeler içermekte midir? İçeriyorsa bu ifadeler nasıl sunulmaktadır?
3. İncelenen videoların yorum kısmında yer alan iletiler nasıl sunulmaktadır?

Çalışmanın Bulgularının Değerlendirilmesi

Bu çalışma içerisinde Youtube üzerinde yer alan “Real Talk About Muslims And Their Islam?” (Müslümanlar ve İslamları Hakkında Gerçek Konuşma” ve “Message to All Muslims Living in U.S.A. (Amerika Birleşik Devletleri’nde Yaşayan Tüm Müslümanlara Mesaj) videoları incelemeye tabi tutulmuştur.

Tablo 2. Youtube Üzerinde Yer Alan ““Real Talk About Muslims And Their Islam?” (Müslümanlar ve İslamları Hakkında Gerçek Konuşma” başlıklı Videonun Söylem Çözümlemesi

Başlık	“Real Talk About Muslims And Their Islam?” (Müslümanlar ve İslamları Hakkında Gerçek Konuşma)”
URL	https://www.youtube.com/watch?v=KatX6fiapkA
Süre	6 dakika 3 saniye
Tarih	18.09.2016
İzlenme Sayısı	3.186
Beğeni Sayısı	-
Beğenilmeme Sayısı	-
Yorum Sayısı	54
Nefret Söylemi Karşıtı Yorum Sayısı	-
Nefret Söylemini Pekiştirici Yorum Sayısı	34
Nötr Yorum Sayısı	20
Kategori	Kişiler ve bloglar
Diğer Sosyal Ağlara veya Web Sitelerine Link Verme Durumu	-

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

“Real Talk About Muslims And Their Islam?” (Müslümanlar ve İslamları Hakkında Gerçek Konuşma) başlıklı video tematik yapının temel bileşenleri olan başlık, tanım, etiketler ekseninde incelendiğinde, ana fikri ile başlığın uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Video “Proud American Infidels” (Gururlu Amerikan Kafirleri) adını taşıyan grubun resmi Youtube kanalı üzerinden paylaşılmıştır. Proud American Infidels adlı oluşum, Youtube kanalının açıklamasında amaçlarını Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) İslam’ın yayılmasını durdurmak olarak belirtmiştir. Video tanımına bakıldığında, videonun “kişiler ve bloglar” kategorisine dahil olduğu görülmektedir. Bir düşüncenin ve yaşam biçiminin savunuculuğunu yapan bu grubun, dahil olduğu kategori çerçevesinde İslam düşmanlığı bağlamında değerlendirilebilecek videolar paylaşması olasıdır. Video ile etiket bilgisi incelendiğinde “Muslims, Islam, terrorists, America, patriots, infidels, kafirs” (Müslümanlar, İslam, teröristler,

ABD vatanseverler ve kâfirler) etiketlerinin paylaşıldığı görülmektedir. Videonun etiket tanımında İngilizce olarak “infidels” olarak tanımlanan “kafir” sözcüğünün aynı zamanda İslam literatüründe yer alan ve İslami topluluklarda yaygın olarak kullanan kafir kelimesine yer vermesi dikkat çekicidir. “Kafir” kelimesi sözlük anlamı ile “Tanrı’nın varlığını ve birliğini inkar eden kimse”; İslam literatüründe kullanımı ile “Müslüman olmayan kimse” olarak tanımlanmaktadır. (TDK, 2016).

Videonun tanım bilgileri içerisinde “This is real talk about the Muslim problem in America and worldwide. The gloves come off to describe what is happening to our country with the Muslims coming here. Some graphic language used to describe but accurate” (Bu Amerika ve dünya çapındaki Müslüman problemi hakkında gerçek bir konuşmadır. Buraya gelen Müslümanlara ülkemize neler olduğunu anlatmak için ciddi bir tartışma yapacağız. Bu gerçeği anlatmak için bazı grafiklerden yararlanılmış olup, bu bilgiler doğrudur.) Tanım bilgileri içerisinde örtük olarak, konuyu belirlemek bağlamında İslam dinine mensup bireylerin ülkeye verdiği zarardan bahsedileceğinin ifade edilmesi, videonun dolaylı bir biçimde İslam karşıtı nefret söylemi ürettiğinin bir göstergesidir.

2. Şematik Yapı

a. Durum

1. Videonun Anlatım Dili: Video içerisinde Proud American Infidels grubuna üye olduklarını dile getiren iki kişinin karşılıklı konuşması yer almaktadır. Video içerisinde yer alan iki kişi birbirine karşılıklı sorular sormamaktadır. Videonun temel öznesi konumunda olan grup üyeleri, izleyiciyi merkeze alarak jest, mimik ve vücut dili ile destekledikleri video içerisinde, İslam dinini ve bu dine mensup insanları neden bir tehdit unsuru olarak gördüklerini içeren karşılıklı konuşmalar gerçekleştirmektedir. Videonun anlatım dili bu bağlamda Müslüman bireylere yönelik, sıfatlar, nitelemeler, çeşitli hakaretlerle Müslümanları ötekileştiren bir tanım nitelemeler ekseninde şekillenmektedir. Videonun anlatım dilinde dikkat çeken bir diğer unsur, ilgili grubun üyesi olan iki kişinin kendilerini tanımlama sürecine yer vermesidir. Grup üyelerinin kendilerini tanımladığı süreç içerisinde “kendilerinin ne olduğu” ve “kendilerinin ne olmadığı” konusunda uzun tanımlamalara yer verildiği görülmüştür. Temel olarak grup üyeleri, Müslümanları ve İslam dinini ikili karşıtlıklar ekseninde kendilerinin ait olmadığı kategoride değerlendirmektedir. Bu bağlamda “biz” ve “onlar” karşıtlığı üzerinde İslam dinine mensup bireyleri ötekileştirmekte ve tehdit unsuru olarak algulamaktadır.

2. Sonuçlar: Videoda yer alan konuşma incelendiğinde “İslam” olgusunun genel olarak “ideolojik”, “baskıcı”, “saldırgan”, “kibirli”, “bölücü” ve “aptalca” olarak tanımlandığı görülmektedir. İslam dinine mensup kişiler ise video içerisinde birbirine saygısız olmayan, terörist yetiştiren, Amerika Birleşik Devletleri’nin toprak bütünlüğünü tehdit eden, barış karşıtı, saldırgan ve Amerika’nın sağladığı haklar/özgürlüklere saygı duymayan bireyler olarak nitelendirilmiştir. Videonun sonuçlarında ön plana çıkan temel öğe, İslam’ın bir din değil

ABD'nin sahip olduğu özgürlük temelli ideolojiyi reddeden yayılımcı ve saldırgan bir ideoloji olduğu düşüncesidir.

3. Ardalan Bilgisi: Bu videoda İslam Amerika'nın toplumsal yapısını tehdit eden ve ülkenin bütünlüğüne zarar veren bir unsur olarak kodlanmıştır. Bu bağlamda, videonun ardalan bilgisinde İslam'ın Amerikan toplumuna pek çok açıdan zarar verme potansiyelini bünyesinde barındıran bir din ve ideoloji olduğu savı yer almaktadır.

4. Bağlam Bilgisi: Topraklarının sınırları belli olan ve birden çok ulusu bir arada bulunduran bir toplumsal yapı olarak Amerika Birleşik Devletleri kendini dışarıdan ve içeriden gelecek her türlü tehdide karşı korumakla yükümlüdür. Videonun içerisinde ülke varlığı için tehdit unsuru olarak görülen İslam dini ve İslam dinine mensup bireylere yönelik olarak nefret söylemi bilinçli bir biçimde üretilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri bünyesinde yaşayan halkın büyük çoğunluğunun Hristiyanlık dinine mensup olduğu vurgusu yapılırken, İslam dinine mensup bireyler Hristiyanlar için bir tehdit unsuru olarak kodlanmaktadır. Video içerisinde Budizm ve Yahudilik gibi diğer dinlere mensup bireylerden de bahsedilmekle birlikte, bu dinlere mensup Amerikan vatandaşları tehdit unsuru olarak kodlanmamıştır. Bu bağlamda Amerikalıları Müslüman tehdidinden korunmanın gerekliliği vurgusu yapılırken, egemen dini söylem olarak Hristiyanlık meşrulaştırılmaktadır. Hristiyanlığın video bağlamında meşrulaştırılması, ikili karşıtlıklar ekseninde İslam dinine mensup bireylerin ötekileştirilmesine ve nefret söyleminin oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

B. Mikro Yapı

1. Sentaktik Çözümleme: Video içerisinde kullanılan cümleler genel olarak aktif cümlelerdir. Proud American Infidels grubunun üyesi olan iki kişinin karşılıklı konuşma halinde oluşturduğu video içerisinde "ben" öznesinin vurgulandığı görülmektedir. İkili karşıtlıkları ekseninde cümle yapıları "ben" (Amerikalılar, Hristiyanlar) ve onlar (Müslümanlar, göçmenler) olarak yapılandırılmıştır. Video içerisinde, konuşma dili ön planda olduğu için kısa ve basit cümle yapılarının, devrik ve kuralsız cümlelerin ağırlıklı olarak yer aldığı görülmektedir. Video izleyen herkesin anlayabilmesi için basit bir biçimde kurgulanmış olup; cümle yapıları içerisinde diğer bir baskın yapı da "sen" vurgusu yapılan cümlelerdir. Amerikalıları Müslüman tehdidine karşı harekete geçirmeyi amaçlayan bu video içerisinde "sen" (Video içerisinde tüm Amerikan vatandaşlarını, İslam tehdidine karşı bir araya getirmek amacı ile erkek kardeşlerim, kız kardeşlerim, arkadaşlarım, eşcinsel arkadaşlarım nitelendirmeleri birden fazla kullanılmıştır. Bu bağlamda, konuşmacının İslam dinine mensup olmadığı sürece, cinsiyeti ya da cinsel tercihi ne yönde olursa olsun herkesi kendi grubuna dahil olarak gördüğü sonucuna ulaşılmaktadır.) öznesinin vurgulandığı olumlu/olumsuz emir cümleleri de yoğun olarak kullanılmıştır.

2. Bölgesel Uyum: Cümleler arasında nedensel bir uyumun varlığından söz edilebilir. Videoda yer alan grup üyelerinin görüşlerini, İslam'a yönelik olumsuz düşüncelerini temellendiren bağlayıcı cümlelerle dile getirdikleri görülmektedir. Cümlelerin ortaya koyduğu

tüm yargılar, video içerisinde kendinden önceki ve sonraki cümlelerle gerekçelendirilmektedir. Ardışık açıdan birbiri ile bağlantılı olarak cümleler video içerisinde işlevsel açıdan da uyum göstermektedir. İslam dininin bir tehdit olduğunu kanıtlamak için, video içerisinde yer alan grup üyelerinden biri “Herhangi bir terörist saldırı gerçekleştiğinde, bu saldırıyı gerçekleştirenlerin hangi dine mensup olduğunu düşünün” cümlesini kurmuştur. Bu cümleyi gerekçelendirmek için ise “Saldırıyı gerçekleştiren ne Budist, ne Hristiyan, ne de Yahudilerdir; sadece Müslümanlardır” demektedir. Bu konuşmayı takip eden cümlesinde ise Müslümanların saldırgan faaliyetlerinin engellenmesi için birlik çağrısında bulunmaktadır. Referansal uyum açısından ise, İslam’ın tehlikeli yapısı ile ilgili olarak konuşmacı İslam ülkelerinin durumu ile ilgili örnekler vermektedir. Hiç bir İslam ülkesinin barış içerisinde olmadığını, herhangi bir canlının yaşam hakkının bu ülkelerde korunmadığını örnekle vurgulayan grup üyesi, verdiği örneklerle İslam algısına yönelik olarak ön yargıları inşa etmektedir.

3. Kelime Seçimleri: Video içerisindeki kelime seçimleri incelendiğinde, “zavallı, küçük, masum Müslümanlar” yan anlamsal düzeyde örtük bir ayrımcı ifadeyi içerisinde bulundurmaktadır. Metafor kullanımı açısından da “zavallı, küçük, masum Müslümanlar” kelimeleri incelendiğinde, düz anlamda acıma içeren bu yapının aslında kinayeli olduğu görülmektedir. Müslümanların aslında tehlikeli olduğu yan anlamını içeren bu kelimeler, tehlikeli görünmemelerine rağmen İslam dininin ve İslam dinine mensup kişilerin tehdit unsuru olduğunu ortaya koymaktadır. “Biz İslam’dan değil, İslam bizden nefret ediyor” cümlesinde yer alan kelimeler, düz anlam açısından sorunun Amerikalı bireylerden değil, Müslüman bireylerden kaynaklandığı algısını oluşturmaktadır. Ancak, yan anlamsal olarak İslam’ın Amerikalılardan nefret eden ve onları yok etmeye çalışan bir ideoloji olduğu vurgulanmaktadır. İslam dinine mensup olan bireyler video içerisinde “saldırgan” ve “terörist” olarak kodlanmakta olup; düz anlamsal düzeyde Müslümanların kontrol edilmesi gerektiği algısı oluşturulmaktadır. Video içerisinde diğer bir cümlede İslam’a mensup her bireyin kötü olmadığı, bir soykırım istenmediği, öldürülmelerinin istenmediği vurgusu yapılmakla birlikte; diğer cümlelerde “terörist” kelimesinin yoğun olarak geçtiği görülmektedir. Bu bağlamda düz anlamsal bazda, İslam dinine mensup kişiler olası birer tehdit unsuru olarak kodlanırken; yan anlamsal düzeyde şiddet içeren eylemlere kadar gidebilecek önlemlerin alınması gerektiği vurgusu yer almaktadır. Terörist kelimesinin İslam dinine mensup bireylerle özdeşleştirilmesi, yan anlamsal düzeyde İslam ideolojisinin yok edilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Video içerisinde, Müslümanlara yönelik doğrudan çağrı içeren cümleler de yer almakta olup; Amerika Birleşik Devletleri vatandaşlarının özgür oldukları, Anayasaya bağlı olarak yaşamlarını sürdürdükleri ve Amerikalıların Müslümanlara değil Müslümanların Amerikalılara uymasının zorunlu olduğu vurgusu yapılmaktadır. Bu bağlamda bir ideoloji olarak konumlanan İslam, Amerika’nın yaşam tarzını tehdit eden bir unsur olarak görülmektedir. Çünkü bir din olarak İslam’ın bireylerin yaşam tarzını düzenlediği ve bazı dini kurallara bağlı olarak yaşamaya mecbur ettiği vurgusu yapılmaktadır. Anayasaya bağlı ve özgür Amerikan yaşamının karşısına, dini hükümlere bağlı ve baskıcı İslam yaşantısı yerleştirilmektedir. Videonun kelime seçimlerinde ön plana çıkan bir diğer unsur da “bayrak” ve “ülke” olgularıdır. Amerikalı olmanın üst kimlik olarak kodlandığı kullanımlara örnek

olarak “Çinli de olsanız, İspanyol da olsanız, Afro-Amerikan da olsanız, Asyalı Amerikan da olsanız, Siyah da olsanız, Beyaz da olsanız, sonuçta bir Amerikalısınız.” verilebilir. Bu bağlamda ırksal farklılıklardan uzak olarak oluşturulan Amerikalı kimliğinin, ortak İslam tehdidi karşısında birlikte hareket etmesinin gerekliliğine vurgu yapılmaktadır. Milliyetçi ön kabuller ekseninde “Amerikalı”, “bayrağı korumak”, “ülkeyi korumak”, “vatandaşları korumak” kelimelerinin video içerisinde sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda İslam tehdidi karşısında tüm Amerikalı vatandaşlar psikolojik ve fiziksel şiddet içerebilecek önlemler almaya yöneltilmektedir. Düz anlam çerçevesinde videodaki kelime seçimi ve nefret söylemi arasındaki bağ incelendiğinde genel olarak Müslümanlar saldırgan, terörist gibi nitelermelerle tehdit unsuru olarak kodlanmıştır. Bu bağlamda video içerisinde Müslümanların “sapkın”, “aptal”, “bölücü”, “saygısız”, kültürel hoşgörüden yoksun”, “uygar olmayan”, “eğitimsiz” gibi sıfatlarla kodlandığı görülmektedir.

4. Retorik: Video retorik çerçevesinde incelendiğinde grup üyesi olarak konuşan iki kişinin görüntülerine yer verildiği görülmüştür. İnanırcılık sağlayabilecek nitelikte herhangi animasyon ya da özel efektte video içerisinde yer verilmemekle birlikte, tüm video sürecinde konuşan iki kişinin arkasında Amerikan bayrağının milliyetçilik düşüncesi ile bağlantılı olarak yer aldığı görülmektedir. Bu bağlamda, videonun retoriği temelde Amerikan vatandaşlarını İslam dininin ve bu dine mensup bireylerin birer tehdit unsuru olduğuna ikna etme ve inandırma amacı taşımaktadır. Video temelde İslam’ın olumsuzluğuna yönelik olarak ikna etme amacı taşımakla birlikte, Amerikan vatandaşlarını bu ortak tehdide karşı birlik olmaya ve harekete geçirmeye çalışmaktadır.

Video içerisindeki söylem genel hatları ile incelendiğinde dini temelli bir nefret söyleminin üretildiği görülmektedir. Örtük ve açık bir biçimde ayrımcı ifadeler içeren bu video içerisinde İslam dini ve İslam dinine mensup olan bireyler ABD’ye yönelik olarak bir tehdit olarak kodlanmıştır. Videonun alt kısmında yer alan 54 yorumun görüntülenebilen 34 tanesinin nefret söylemini pekiştirici nitelikte olduğu görülmektedir. İncelenen 34 adet nefret söylemini pekiştirici yorum doğrultusunda içerik paylaşım sitelerinin etkileşim gücü ekseninde nefret söyleminin yeniden üretildiği ve yaygınlaştırıldığı görülmektedir. Yorumlar içerisinde doğrudan nefret söylemi içeren ifadeler örnek olarak “Islam is a totalitarian ideology, masquerading as a religion. I agree that we "kuffar" must educate ourselves on how the doctrine of Islam (Qur'an, Hadith, Sira) prescribes treatment of us.” (İslam din maskesi dininin doktrinlerine karşı eğitmeliyiz) örneği verilebilir. Bu örnek yorumda görüldüğü üzere İslam gerçek bir din olmamakla ve totaliter bir ideolojinin parçası olmakla suçlanmaktadır. Yorumu yapan kullanıcı kendini de “kuffar” yani din karşıtı olarak konumlayarak kinayeli bir anlatımla kendini İslam’a karşı savunması gerektiğini ileri sürmektedir. Diğer bir örnek yorumda ise kullanıcı “I hate Muslims they want us dead” (Müslümanlardan nefret ediyorum, bizim ölmemizi istiyorlar) cümlesini kurmuştur. Bu yorumda kullanıcı İslam dinine yönelik nefret söylemini üretirken, hissettiği nefret duygusunun Müslümanların kendisinin ölmesini istediği savı ile temellendirmiştir. Açık ayrımcı ifadelerin yer aldığı diğer bir yorum ise “We dont want islam, we dont like koran. Muslims must move to muslims sharia countries if they dont like our way to live. Jesus is King of Kings and HE IS ALIVE but. Mo ham head is dead.” (İslam’ı

istemiyoruz, Kuran'ı sevmiyoruz., Müslümanlar hayatlarını istedikleri gibi yaşamak istiyorlarsa, Şeriatla yönetilen İslam ülkelerine taşınmaları gerekmektedir. İsa kralların kralıdır ve hayattadır. Fakat Muhammed ölmüştür) olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu ifadede İslam dininin kutsal kitabı ve peygamberine karşı bir söylem mevcuttur. Ayrıca, yorumda ikili karşıtlıklar ekseninde Hristiyanlık dininin peygamberi olan Hz. İsa'nın kralların kralı olarak etkili peygamber olduğu ileri sürülmektedir. Yorumcu Hz. İsa'nın yaşadığını, buna karşın Hz. Muhammed'in öldüğünü dile getirerek, İslam'ın geçerliliği olmayan bir din olduğunu vurgulamaktadır. Açık ayrımcı ifadelerin yer aldığı ve nefret söyleminin nefret suçuna dönüştüğü diğer bir örnek ise "Genocide is the only option. Islam is psychological warfare, no decent muslim would come to the states, everything we do is an affront to allah, No, only the sick war torn sunni muslims using takiya & tawriya tactics infiltrating trying to ambush like cowards, Islam will be destroyed, you dont have to agree, its happening." (Soykırım tek seçenektir, İslam psikolojik bir savaştır. Hiç bir iyi Müslüman A.B.D'ye gelmemelidir. Yaptığımız her şey Allah'a karşı bir hareket midir? Hayır, takiye ve kandırmaca taktikleri kullanarak korkakça pusu kurmaya çalışan, savaş hastası Sünni Müslümanlara karşıyız. İslam yok edilecektir. Buna katılmak zorunda değilsiniz ama gerçekleşiyor) yorumudur. Bu yorum doğrudan tüm Müslümanlarına yönelik bir soykırım önerdiği için nefret söylemini bir adım öteye taşıyarak nefret suçu teşviki içermektedir. Kullanıcı yorumda Allah'a karşı olmadığını ancak Müslümanlara karşı olduğunu bu kitleyi ötekileştiren sıfatlarla ifade etmiştir. Örtük ayrımcı ifadelerle yer veren yorumlara örnek olarak ise video içerisinde yer alan iki grup üyesinin söylemlerini ve ideolojisini destekleyen ifadeler verilebilir. Bu yorumlar arasında doğrudan nefret söylemini besleyen ve İslam'a karşı açık ayrımcı ifadeler içermeyen "Amazing guys. Can you help us in germany? (Harikasınız çocuklar, bize de Almanya'da yardım eder misiniz?), "God bless you! You are America's only hope." (Tanrı sizi korusun, siz Amerika'nın tek umudusunuz.) "You guys got the right attitude, respect! Keep it real." (Siz çocuklar doğru yaklaşıma sahipsiniz, saygı duyuyorum, bunu gerçekleştirin) ve "Nice message." (Hoş mesaj) yorumları verilebilir. Örneklerde görüldüğü üzere, yorumcular videodaki söylemleri genel hatları ile desteklemekte ve küfür ya da hakaret içeren ifadeler de bulunmamakla birlikte, İslam karşıtı nefret söylemini dolaylı olarak yeniden üretmektedir.

Tablo 3. Youtube Üzerinde Yer Alan "Message to All Muslims Living in U.S.A. (Amerika Birleşik Devletleri'nde Yaşayan Tüm Müslümanlara Mesaj) başlıklı Videonun Söylem Çözümlemesi

Başlık	"Message to All Muslims Living in U.S.A. (Amerika Birleşik Devletleri'nde Yaşayan Tüm Müslümanlara Mesaj)
URL	https://www.youtube.com/watch?v=slsRYIVFVzQ
Tarih	13.02.2015
Süre	3 dakika 43 saniye
İzlenme Sayısı	20.590
Beğeni Sayısı	623
Beğenilmeme Sayısı	173
Yorum Sayısı	850 (Görüntülenebilen 121)
Nefret Söylemi Karşıtı Yorum Sayısı	-
Nefret Söylemini Pekiştirici Yorum	85

Sayısı	
Nötr Yorum Sayısı	36
Kategori	Kişiler ve bloglar
Diğer Sosyal Ağlara veya Web Sitelerine Link Verme Durumu	-

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

“Message to All Muslims Living in U.S.A. (Amerika Birleşik Devletleri’nde Yaşayan Tüm Müslümanlara Mesaj) başlıklı video tematik yapının temel bileşenleri olan başlık, tanım, etiketler ekseninde incelendiğinde videonun ana fikri ile başlığın uyumlu bir yapı gösterdiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Video inceleme kapsamına dahil edilen birinci videoya benzer bir biçimde “Proud American Infidels” (Gururlu Amerikan Kafirleri) adını taşıyan grubun resmi Youtube kanalı üzerinden paylaşılmıştır. Proud American Infidels adlı oluşum, temelde Müslümanlığı Amerika Birleşik Devletleri için bir tehdit olarak değerlendirmekte olup; bu bağlamda “İslam düşmanlığı” çerçevesinde değerlendirilebilecek videolar paylaşması olası görünmektedir. Video ile etiket bilgisi incelendiğinde “Muslims, Islam, Sharia, Koran, Muhammad, hadiths, America, unconstitutional. Sharia.” (Müslümanlar, İslam, Şeriat, Kuran, Muhammed, hadisler, Amerika, Anayasaya aykırı, Şeriat) etiketlerinin paylaşıldığı görülmektedir. Videonun etiket bilgilerinde İslam dini içerisinde temel sayılabilecek nitelikte göstergeler olan hadis, Kuran, şeriat gibi olgulara yer verilmiş olup; bu değişkenler olumsuz nitelikte bir özellik olan Anayasaya aykırılıkla özdeşleştirilmiştir.

Videonun tanım bilgileri içerisinde “This man says it all, he "NAILS IT" about the unhappy Muslims living in our country. If they don't like our country then leave” (Bu adam bunu herkese söylüyor, ülkemizde yaşayan mutsuz Müslümanlarla ilgili olarak bunu vurguluyor. Eğer ülkemizi sevmiyorlarsa, ayrılınsınlar). Tanım bilgileri içerisinde Müslümanlar olarak nitelenen İslam dinine mensup bireylerin ülkeyi sevmiyorsa ayrılmaları gerektiğinin vurgulanması, ulusalcı bir kimliğin yansımasıdır. Örtük bir biçimde Müslümanların ülkede kendileri ve kendi kültürleri için hiç bir şeyi değiştirme ihtimalinin bulunmadığını vurgulayan video, İslam dinine mensup bireylerin uyum göstermezlerse ülkeyi terk etmeleri gerektiğini vurgulayarak dolaylı bir biçimde nefret söylemi üretmektedir. Müslüman kimliğine sahip bireyleri doğrudan hedef alan videonun tanım bilgilerinde, İslam dinine mensup bireyler ötekileştirilmektedir.

2. Şematik Yapı

a. Durum

1. Videonun Anlatım Dili: Video içerisinde Proud American Infidels grubuna üye olduklarını dile getiren bir kişinin tek taraflı konuşması yer almaktadır. Videonun temel öznesi özelliği taşıyan grup üyesi, jest, mimik ve vücut dili ile video içerisinde dile getirdiklerini

desteklemeye çalışmaktadır. Video içerisinde, özne konumundaki birey öncelikli olarak Müslüman bireylerin kendi ülkelerinde yaşamaları ile ilgili bir problemi olmadığını dile getirmektedir. Kendi fiziksel sınırları içerisinde Müslümanların yaşamaya devam etmelerini söylemekte olup; örtük ayrımcılık içeren ifadelerle bu sınırları aşmamaları ve Batı'ya gelmemeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Videonun bu bölümünde, anlatım dili İslam dininin kutsal öğeleri arasında yer alan peygamber, kutsal kitap ve İslam öğretileri üzerine şekillenmiş olup; İslam ülkelerinde kaldığı sürece bu değerlere yönelik bir problem olmadığı vurgusu yapılmaktadır. Videonun ilerleyen bölümlerinde karşılıklı konuşma biçiminde izleyicinin merkeze alındığı bir yapı ön plana çıkarken, Müslümanlara neden Amerika Birleşik Devletleri'ne geldikleri sorulmaktadır. Bu bölümde öncelikle İslam dinine mensup bireylerin, Amerika Birleşik Devletleri'ne girebilmek için ellerinden geleni yaptıkları vurgulanırken; giriş yaptıktan sonra neden ülkeyi değiştirmek için çaba gösterdikleri sorgulanmaktadır. Video içerisinde Müslümanların, ABD'de konuşan kişinin "saçma" olarak nitelendirdiği Kuran yasaları, helal yasalar ve şeriat hükümlerini talep ettikleri vurgulanmaktadır. ABD'de Müslümanlığı yaşamak isteyen bireylere iki seçenek sunulurken; birinci seçenekte ABD'nin sunduğu olanaklardan yararlanmak gelmekte olup ülke "demokrasi" ve "özgürlük" değerleri ile kodlanmaktadır. Bu ifade içerisinde dolaylı olarak İslam dinine mensup bireylerin kendi değerlerinden ve kültürlerinden vazgeçmesine ve Amerika Birleşik Devletleri'nin değerlerini kabul etmesine yönelik bir çağrı vardır. İkinci seçenek ise İslam dini temel değerleri olarak kodlanan şeriat, Kuran, hadis gibi değerleri özleyenlerin ülkeyi terk etmesidir. Videonun anlatım biçimi genel olarak incelendiğinde videonun ikili karşıtlıklar üzerine inşa edildiği görülmektedir. Videoda İslamiyet kavramı ile ilintili olarak ortaya konan "Hadis, Kuran, şeriat" gibi değerler Amerika Birleşik Devletleri tarafından vatandaşlarına sağlanan "özgürlük ve demokrasi" ile taban tabana zıttır. Bu bağlamda İslam ve İslam dinine mensup bireyler, Amerika Birleşik Devletleri'nin anayasa ile koruma altına aldığı temel hak ve özgürlüklere bir tehdit unsuru oluşturmakta olup ve bu nedenle ülkeyi terk etmeleri gerekmektedir. Müslümanlar video içerisinde Amerika'yı tehdit eden ve bu nedenle ülke sınırları dışında kalması gereken bireyler olarak kodlanmaktadır.

2. Sonuçlar: Videoda yer alan konuşma incelendiğinde "İslam" olgusunun genel olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin vatandaşlarına sağladığı "özgürlük" ve "demokrasi" değerlerine karşı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu bağlamda ABD'nin sunduğu yaşam tarzına karşı bir tehdit unsuru olarak kodlanan Müslüman kimliği ve Müslüman kimliğine ait değerlerin "saçma" ve "aptalca" olarak nitelendirildiği görülmektedir. Videonun sonunda, ABD'nin temel değerlerine "Yabancı" olarak kodlanan İslam dinine mensup bireylerin ya mevcut sisteme ayak uydurması ya da "şeriat" olarak tanımlanan İslami değerlere uygun olarak yönetilen ülkelere gitmesi çözüm önerisi olarak sunulmuştur. Videonun sonunda ön plana çıkan bir diğer sonuç ise İslam'ın hiç bir zaman, hiç bir yerde bir yönetim biçimi olarak başarılı olmadığı ve olamayacağı düşüncesidir. Videonun sonunda İslam bir dinden çok, yüzlerce yıl süren öldürme ve işkence süreçlerinin toplamı olarak tanımlanmıştır. İslam ve bu dini öğretisi ile ilintili olan her şey "kötü" olarak nitelendirilmiştir.

3. Ardalan Bilgisi: Ardalan bilgisi açısından bu video içerisinde İslam Amerika Birleşik Devletleri'nin temel değerleri olan "özgürlük, demokrasi ve anayasacılık" öğelerine zarar veren bir tehdit unsuru olarak kodlanmıştır. Video içerisinde Amerika Birleşik Devletleri'nde ikamet eden Müslümanların istediği hayat tarzının Amerikalıların yaşam tarzını tehdit ettiği savı yer almaktadır.

4. Bağlam Bilgisi: Amerika Birleşik Devletleri temel olarak özgürlük, demokrasi ve anayasacılık değerleri üzerine kurulmuş bir devlettir. ABD'nin vatandaşlarına sunduğu yaşam tarzı temel olarak videoda da ifade edilen bu üç değer üzerine kurulmuştur. İslam dinine mensup olan bireylerin dini ön kabuller ekseninde talep ettiği Kuran, Şeriat ve hadislerle uygunluk gibi temel değerler Amerika Birleşik Devletleri'nin sınırları belirli bir devlet olarak kabul ettiği değerler ile uyumsuzdur. Bu video içerisinde, Müslümanlar doğrudan tehdit unsuru olarak kodlanmakta olup; Amerika Birleşik Devletleri'nin sunduğu yaşam biçimine alışmaları ya da ülkeyi terk etmeleri gerektiği vurgusu yapılmaktadır. Video içerisinde ABD'nin yönetim biçimi "anayasacılık ve demokrasi" meşrulaştırılırken; İslam dininin, dinsel yönetim biçimi olan şeriat ötekileştirilmektedir. Video içerisinde Amerika Birleşik Devletleri'nin yönetim biçimi değerlerinin meşrulaştırılması, sadece Amerika içerisinde yaşayan Müslümanların değil, İslami değerlere uygun olarak yönetilen tüm ülkelerin olumsuzlaştırılmasına ve nefret söyleminin inşa edilmesine zemin hazırlamaktadır.

B. Mikro Yapı

1. Sentaktik Çözümleme: Video içerisinde genelde aktif yapıda cümleler kullanılmış olup; soru cümlelerinden de yararlanılmıştır. Günlük konuşma dilinin ön planda olduğu video içerisinde, kısa ve basit cümle yapıları ağırlıklıdır. Devrik ve kuralsız cümlelerin de yer aldığı video içerisinde, konuşmayı yapan kişi doğrudan alıcı olarak kodladığı Müslümanlara yönelik soru ve emir cümleleri kurmaktadır. ABD'nin anayasal bütünlüğü için tehdit olarak görülen Müslümanların sahip olduğu dini değerlere yönelik olarak ötekileştirici sıfatların yoğun olarak kullanıldığı video içerisinde "siz" ve "biz" ikili karşıtlığının da yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Video içerisinde konuşmacı emir cümleleri ve soru cümleleri ile İslam dinine mensup bireyleri ABD'nin mevcut düzenini kabul etmeye ya da ülke sınırlarını terk etmeye zorlamaktadır. Konuşmacı eylem açısından olumlu ya da olumsuz hareket bildiren emir cümlelerini video içerisinde yoğun olarak kullanırken; soru cümlelerin yapısı ise Müslümanların olumsuz özellikleri ve Müslüman ülkelerin olumsuz özelliklerini onaylamaya yöneliktir.

2. Bölgesel Uyum: Cümleler arasında nedensel bir uyumun varlığından söz edilebilir. Videoda yer alan konuşmacı Müslümanlara yönelik olan görüşlerini örnekler vererek genişletmektedir. Konuşmanın birinci bölümünde Müslümanlara Kuran'dan, İslam peygamberinin getirdiği kurallardan, şeriat kurallarından istedikleri gibi zevk alabilecekleri anlatılmıştır. Ancak konuşmacı bu örnekleri verdikten sonra Müslümanların istediği hayatı ancak İslam dininin hüküm sürdüğü ülkelerde yaşayabilecekleri yargısını yer verilmiştir. Ardışık olarak birbirini takip eden örneklendirme cümleleri işlevsel uyumun varlığını göstermekte olup; İslam dinine mensup bireylerin yaşam alanının Müslüman ülkelerle

sınırlanması nedensel uyumun bir göstergesidir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan Müslümanlara yönelik ise video içerisinde yer alan "Burayı sevmiyorsanız, neden burada yaşıyorsunuz" sorusu ise iki cümle arasında işlevsel bir bağlantı ortaya koymaktadır. İlerleyen cümle öbeğinde "Önce buraya gelmek için dileniyorsunuz, sonra da burada kendi şeriat kurallarınızın uygulanmasını istiyorsunuz" cümlesi nedensel bağlantı açısından konuşmacının kendi ülkesinde Müslümanları hangi sebeple istemediğini kanıtlayan bir özellik göstermektedir. İşlevsel bağlantılar açısından konuşma da geçen cümle öbekleri incelendiğinde "Eğer burada yaşamak istemiyorsanız, size iki basit çözüm öneriyorum" cümlesi ön plana çıkmaktadır. Hem nedensel hem de işlevsel uyumun net bir biçimde görüldüğü cümle içerisinde ard-arda gelen cümleler birbirini hem neden hem de işleyiş açısından tamamlamaktadır. İlerleyen cümlelerde ise çeşitli örneklerle ABD'de yaşayan Müslümanların ya İslami terk etmesi ya da ülkeyi terk etmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu savı gerekçelendirmek amacı ile konuşmacı "Eğer İslam'ı özlüyorsanız, Eğer Kuran'ı özlüyorsanız, eğer Muhammed'i ve Şeriatı özlüyorsanız; değer verdiğiniz yerlere bir uçak bileti alın, bütün bu saçmalıklara kavuşmak için bavulunuzu toplayın, içine Kuran'ı koyun ve geldiğiniz yere geri dönün" cümlesini kurmuştur. Referansal uyum açısından ise; İslami değerlere yönelik toplumsal ön kabulleri yeniden üreten konuşmacı, İslam dinine mensup bireyleri ABD'nin yarattığı kültürel hegemonyanın altında yaşamaya ya da ülkeyi terk etmeye zorlamaktadır.

3. Kelime Seçimleri: Video içerisindeki kelime seçimleri incelendiğinde, videonun "Müslüman" sözcüğü ile başladığı görülmektedir. Metafor, metanomi ve düzdeğişmece kullanımının sınırlı olduğu video içerisinde İslam dini ile olarak "Kuran, Şeriat, Muhammed, Selam, Hadis" kelimelerinin geçtiği görülmektedir. Düz anlamı ile bakıldığında semavi bir din ile ilgili olarak kullanılan bu kelimeler, yan anlamsal düzeyde İslamiyet'e karşı olumsuz yargıları yeniden üretmektedir. Kuran, Şeriat, Muhammed, Selam, Hadis" kelimeleri "zevk alın" sözcüğü ile bir arada kullanılmakta olup; konuşmacı Müslümanlarla İslam dini ile yönetilen ülkelerin sınırları içerisinde kaldıkları sürece bir derdi olmadığını dile getirmiştir. Konuşmacı, Batı ülkeleri (West countries) ve benim ülkem Amerika Birleşik Devletleri olarak kodladığı konuşmanın ilerleyen bölümünde ise yan anlamsal bazda Doğu ve Batı, gelişmişlik ve gelişmemişlik bağlamında toplumsal ön kabulleri yeniden üretmektedir. Kelime seçimleri açısından ön plana çıkan diğer bir unsur ise Müslümanların Amerika'ya girmek için yalvardığı söylemidir. Bu cümleden sonra ise Müslümanlar kabul edilmek için yalvardığı ülkenin toplumsal koşullarını değiştirmeye çalışan bireyler olarak tasvir edilmiştir. "Yalvarmak" kelimesi video içerisinde küçültücü bir anlam taşımakta olup düz anlamı ile kullanılmıştır. Ancak kelime içerdiği çağrışımlar itibari ile Müslümanları ABD'ye girmek için yalvaran bireyler olarak gösterip ötekileştirmektedir. Kelime seçimleri arasında "Muhammed'in size getirdiği türlü saçmalıklar" ifadesi de yer almakta olup; konuşmacı bir taraftan Müslümanlara kendi dininize ait değerleri İslam ile yönetilen ülkelerde yaşayabilirsiniz derken, bir taraftan İslam dinine ait değerleri küçümsemekte ve ötekileştirmektedir. Aynı dolaylı ötekileştirme "şeriat kanunu (sharia law), helal saçmalıkları (helalshit law) ve bir sürü saçmalık (bullshit law)" üçlemesinde de görülmekte olup, İslam dininde temel değerler arasında yer alan helal, şeriat gibi kavramlar saçmalık kavramı ile aynı düzeyde tutulmuştur. Konuşmacı Amerika Birleşik

Devletleri'ni tanımlarken ise "özgürlük" ve "demokrasi" değerlerinden yararlanıldığı görülmektedir. Konuşmacı, ülkede yaşayan Müslümanları Amerika Birleşik Devletleri'nin sunduğu imkanlardan yararlanmaya davet ederken; ikili karşıtlıklar ekseninde ABD'yi pozitif, İslam dinini ise negatif olarak kodlamaktadır. Videonun ilerleyen bölümlerinde ise "şariat" kelimesi şariatın hüküm sürdüğü ülkeler olarak Suudi Arabistan, İran, Afganistan ve Pakistan ülkeleri ile eş zamanlı olarak kullanılmıştır. Bu ülkeler ABD'nin özellikle 11 Eylül 2001 tarihli İkiz Kuleler saldırısından sonra "düşman" imgesi ile özdeşleştirdiği ülkelerdir. Bu bağlamda, düşman tasarımı bağlamında medyada ve egemen söylemde üretilen "terörist Müslüman" imajının örtük ayrımcı ifadelerle bu video içerisinde yeniden üretildiği görülmektedir. Sonu "-istan" eki ile biten bu ülkeleri ötekileştirmek için ise kelime grubu içerisine "shitistan, fuckistan" gibi gerçek ile bir kelime anlamı olmayan uydurma sözcükler eklenmiştir. "Fuck" ve "shit" kelimeleri bu bağlamda İslam'la yönetilen ülkeler "saçma" ve "kötü" olarak nitelendirilmiştir. İslam ülkeleri ayrıca "korkutucu" ve "aptalca" olarak tanımlanmış olup İslam dinine mensup bireyler ise argo bir sözcük olan "p.c" ile nitelendirilmiştir. Videonun son kısmında ikili karşıtlıklar ekseninde "biz" ve "onlar" kavramsallaştırılmasının yapıldığı bir kez daha görülürken, "ya uyum gösterin ya da ülkeden defolun" cümlesi ile Müslümanlara kendi dini değerlerini yaşama hakkı verilmediği bir kez daha görülmektedir. Düz anlam çerçevesinde videodaki kelime seçimi ve nefret söylemi arasındaki bağ incelendiğinde genel olarak; İslam dininin ve İslam dini ile yönetilen ülkelerin "saçma", "kötü", "aptalca" gibi sıfatlarla doğrudan küfür ve hakaret içermemekle birlikte doğrudan ayrımcı ifadelerle ötekileştirildiği görülmektedir. Ayrıca video içerisinde, "anayasacılık", "özgürlük" ve "demokrasi" olumlu değerler olarak ABD ile özdeşleştirilmekte; buna karşılık helal, şariat, Kuran, Muhammed olguları olumsuz değerler olarak İslam ile özdeşleştirilmektedir.

4. Retorik: Video retorik çerçevesinde incelendiğinde grup üyesi olarak konuşan tek bir kişinin görüntülerine yer verildiği görülmüştür. İnanırcılık sağlayabilecek nitelikte herhangi animasyon ya da özel efektte video içerisinde yer verilmemekle birlikte, tüm video sürecinde konuşan kişinin başında askeri operasyonlarda giyilen bir miğfer olduğu görülmektedir. Mesaj doğrudan Müslümanlara yönelik olarak verildiği için, temelde Müslüman bireylerin ABD'nin kurallarına ve yaşam tarzına uyması gerekliliğine yönelik olarak uyarı amacı taşıması amacı ile videoda askeri simgelerden yararlandığı görülmektedir. Bu bağlamda konuşmacı asker miğferi takmış, kıyafetlerinde kamuflaja yakın renklerden yararlanmış ve çekim askeri araca benzeyen bir kamyon içerisinde yapılmıştır.

Video içerisindeki söylem genel hatları ile incelendiğinde İslam dini sahip olduğu değerlerle ABD'nin yaşam biçimini ve "anayasacılık, demokrasi, özgürlük" üçlemesi etrafında kodlanan temel değerlerini tehdit eden bir unsur olarak kodlanmıştır. Örtük ve açık bir biçimde ayrımcı ifadeler içeren bu video içerisinde İslam dini, İslam dinine mensup bireyler ve İslam dinine bağlı olarak yönetilen ülkelere yönelik olarak nefret söylemi yeni medya üzerinde üretilmiş ve dağıtılmıştır. Videonun alt kısmında yer alan 82 yorumun görüntülenebilen 121 yorumdan 85 tanesinin nefret söylemini pekiştirici nitelikte olduğu görülmektedir. İncelenen 85 adet nefret söylemini pekiştirici yorum doğrultusunda içerik paylaşım sitelerinin etkileşim gücü ekseninde nefret söyleminin yeniden üretildiği ve yaygınlaştırıldığı görülmektedir. Yorumlar

içerisinde doğrudan nefret söylemi içeren ifadelerle örnek olarak “Fuck muslims, fuck islam. Cancer of the world.” (Defolsun Müslümanlar, Defolsun İslam, Dünyanın kanseri) ifadesi verilebilir. Bu örnek yorumda Müslümanlara ve İslam dinine yönelik doğrudan hakaret bulunmakta ve İslam dini dünyanın kanseri olarak tanımlanmaktadır.

“Islam is a totalitarian ideology, masquerading as a religion. I agree that we "kuffar" must educate ourselves on how the doctrine of Islam (Qur'an, Hadith, Sira) prescribes treatment of us.” (İslam din maskesi altına gizlenen totaliter bir ideolojidir. Biz küffarlar olarak kendimizi bizi tehdit eden İslam dininin doktrinlerine karşı eğitmeliyiz) örneği verilebilir. Bu örnek yorumda görüldüğü üzere İslam gerçek bir din olmamakla ve totaliter bir ideolojinin parçası olmakla suçlanmaktadır. Diğer bir örnek yorumda ise kullanıcı “*Muhammed Married A 6 Yr Old Girl. You Support A Pedophile. I Read The Quran And The Hadith So You Can't Make Me Believe Your Lies. The Quran Says To Kill Non Muslims. We Are Sick Of Muslims Lying And Being Shitty. Go Back To Your Shitty Land And Kill Each Other We Don't Want You*” (Muhammed 6 yaşında bir kızla evlendi. Siz pedofiliyi destekliyorsunuz. Ben Kuran ve Hadisleri okudum, beni kendi yalanlarınıza inandıramazsınız. Kuran Müslüman olmayanları öldürmenizi söylüyor. Müslümanların yalan söylemelerinden ve saçmalamalarından bıktık. Kendi saçma ülkenize geri dövün ve birbirinizi öldürün) yazmıştır. Yorumda Müslüman ülkeleri ve Müslümanlar saçma olarak tanımlanırken; İslam dininin peygamberi ise pedofili olarak tanımlanan çocuklara karşı cinsel suçlardan biri ile suçlanmıştır. Nefret söylemini bu gerekçelerle temellendiren yorumda diğer bir dikkat çeken nokta da, Müslümanların istenmediği ve İslam’la yönetilen ülkelerde birbirlerini katletmeleri dileğidir. Doğrudan nefret söyleminin üretildiği bir diğer yorum ise “*KILL Stinky Muzlyum Inbreds Before They've Raped And Beheaded Our Kids !!! Kill All Of Them !!! No Exceptions !*” (Tüm pis kokulu Müslümanları onlar çocuklarımıza tecavüz etmeden ve kafalarını kesmeden öldürün) örneğidir. Bu yorumda İslam dinine mensup bireyler “pis kokulu” sıfatı ile nitelendirilmekte olup; ülkenin çocuklarına zarar vermeden hepsinin öldürülmesi gerekliliğine vurgu yapılmaktadır. İstisnasız Amerika Birleşik Devletleri’nde ikamet eden tüm Müslümanların öldürülmesi çağrısı nefret söylemini bir adım öteye taşıyarak nefret suçuna çağrı yaratmaktadır. Örtük ayrımcı ifadelerle yer veren yorumlara örnek olarak ise video içerisinde yer alan grup üyesinin söylemlerini ve ideolojisini destekleyen ifadeler verilebilir. Bu yorumlar arasında doğrudan nefret söylemini besleyen ve İslam’a karşı açık ayrımcı ifadeler içermeyen “*Like the guy. Sound advice. Fit in or fuck off!*” (Adamı sevdim, sağlam tavsiye, uyum sağla ya da defol git), “*1400 years of bullshit - very true.*” (1400 yıllık saçmalık, çok doğru), “*I like this fella ,, he tell s it HOW IT IS !! . top man !!*” (Bu arkadaş sevdim, nasıl olması gerektiğini söylüyor, doğru adam), “*I agree 100% leave america we don't need their Bulls hit sharia law or the Quran*” (Amerika’yı terk etmeleri gerektiğine yüzde yüz katılıyorum, bizim onların saçma sapan şeriat kurallarına ya da Kuran’larına ihtiyacımız yok) ifadeleri yer almaktadır. Müslümanlar tarafından da videonun altına karşıt nefret söylemi oluşturan yorumlar yapılmıştır, bu yorumlar arasında doğrudan nefret söylemi kapsamında değerlendirilebilecek ifadeler arasında “*just shut the fuck off u ass faced idiot*” (çeneni kapa, pis g.t suratlı salak) verilebilir. Doğrudan videodaki konuşmacıya yönelik olarak hakaret içeren bu yorumda konuşmacının ürettiği nefret söylemine karşı olarak İslam ideolojisi

bağlamında karşıt nefret söylemi üretilmiştir. Dolaylı nefret söyleminin üretildiği yorumlara örnek olarak ise “Big man talking shite in a dodgy accent and he's hiding behind a silly hat and cheap sunglasses” (Büyük adam tehlikeli bir aksanla konuşuyor. Ve o basit bir şapka ile ucuz güneş gözlüklerinin ardına sığmıyor) yorumu verilebilir. Bu bağlamda ABD’de yaşayan İslam karşıtları ve Müslüman bireyler arasında İslam dinine yönelik olarak nefret söylemi üreten bu videonun altına yapılan yorumlarla çift yönlü olarak yeni medyada nefret söyleminin yeniden üretildiği ve dolaşıma girdiği görülmektedir.

Genel Değerlendirme ve Sonuç

Çalışma ekseninde incelenen videolar makro yapı içerisinde yer alan birincil unsur olarak tematik yapı çerçevesinde “Başlık, Video Tanım ve Etiketler” değişkenlerine bağlı olarak incelendiğinde video başlıklarının ana konu ile ilintili olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Birinci videonun başlığı “Müslümanlar ve İslamları Hakkında Gerçek Konuşma” adını taşıırken, ikinci videonun başlığı ise “Amerika Birleşik Devletleri’nde Yaşayan Tüm Müslümanlara Mesaj” ismini taşımaktadır. İki başlık yapısı incelendiğinde, birinci başlık içerisinde geçen “gerçek” ve ikinci başlık içerisinde geçen “mesaj” kelimeleri örtük bir ayrımcılığın izlerini taşımaktadır. Birinci video içerisinde İslamofobi temelli olarak Müslümanlar, İslam ve Teröristler etiketlerinin; ikinci video içerisinde ise Müslümanlar, İslam, Şariat, Kuran, Muhammed, hadisler, Amerika, Anayasaya aykırı, Şariat gibi etiketlerinin paylaşıldığı görülmektedir. İki videonun da etiket bilgileri incelendiğinde, İslam dinini negatif yönlü olarak gösteren olguların yoğun olarak kullanıldığı ve Amerikan Anayasası ve yaşam tarzına aykırı olmakla ilişkilendirildiği görülmektedir. Birinci videonun tanım bilgileri içerisinde “Bu Amerika ve dünya çapındaki Müslüman problem hakkında gerçek bir konuşmadır. Buraya gelen Müslümanlarla ülkemize neler olduğunu anlatmak için ciddi bir tartışma yapacağız. Bu gerçeği anlatmak için bazı grafiklerden yararlanılmış olup; bu bilgiler doğrudur.” ifadesi yer almakta olup; bu ifadeler örtük bir biçimde İslam dinine mensup bireylerin Amerika Birleşik Devletleri’ne zarar verdiğini gösterir bir nitelik sergilemektedir. İkinci videonun tanım bilgileri içerisinde ise “Bu adam bunu herkese söylüyor, ülkemizde yaşayan mutsuz Müslümanlarla ilgili olarak bunu vurguluyor. Eğer ülkemizi sevmiyorsa, ayrılınsınlar” ifadesi yer almakta olup; İslam dinine mensup bireylerin ülkenin yönetim biçiminden memnun değilse Amerika Birleşik Devletleri’ni terk etmesinin gerekliliğine “biz” ve “onlar” şeklinde temellenen ikili karşıtlıklar üzerinden vurgu yapılmaktadır. Başlıklar, tanım ve etiketler ekseninde incelenen iki video içerisinde de İslam dinine mensup bireyler olumsuz bir biçimde tasvir edilmiş olup; mensup oldukları dinin özelliklerine bağlı olarak Amerika Birleşik Devletleri’nin toprak bütünlüğünü ve anayasal yapısını tehdit eden kişiler olarak nitelendirilmiştir.

Makro yapının ikincil unsuru olan şematik yapı içerisinde yer alan anlatım dili açısından ise iki videoda da “korku” ve “tehdit” dilinin ön planda olduğu görülmektedir. Birinci video içerisinde Müslümanlara yönelik nefret söylemi örtük ve açık bir biçimde çeşitli sıfatlar, nitelemeler ve hakaretlerle gerçekleştirilirken; ikinci video içerisinde Müslümanların kendi coğrafi sınırları içerisinde kalmaları gerektiği vurgusu yapılmıştır. Örtük ötekileştirme pratiklerinin daha yoğun olarak görüldüğü ikinci video içerisinde ABD’nin değerleri söylemsel

olarak yüceltilirken; İslam dinine mensup bireylerin sahip olduğu değerler ikili karşıtlıklar ekseninde olumsuzlanmaktadır. Şematik yapı içerisinde ikincil değerlendirme unsuru olan sonuçlar değişkenine bağlı olarak iki video irdelendiğinde İslam'ın bir dini inanç olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin sunduğu "özgürlük", "demokrasi ve "anayasalcılık" değerlerinin karşısında konumlandırıldığı görülmektedir. Birincil videoda açık, ikincil videoda ise örtük olarak İslam dini ve bu dine mensup kişiler genel olarak "ideolojik", "baskıcı", "saldırgan", "kibirli", "bölücü" ve "aptalca" sıfatları ile nitelendirilmektedir. Ardalan bilgisi bağlamında iki video irdelendiğinde birinci videoda İslam dininin ABD'nin toprak bütünlüğü ve yapısına zarar verdiği; ikinci videoda ise bu savlara ek olarak ABD'nin anayasal düzenini ve demokratik yapısına tehdit oluşturulduğu bilgisi verilmiştir. Bağlam bilgisi açısından ise iki video ele alındığında; birinci videoda İslam dinine mensup bireylerin sistematik olarak ötekileştirildiği ve birer tehdit unsuru olarak görüldükleri sonucuna ulaşılmaktadır. Bu nedenle ülke bütünlüğüne zarar veren öğeler olarak kodlanan İslam dinine mensup bireylere karşı, ülkenin gerçek sahibi olarak görülen Hristiyanlar göreve çağrılmaktadır. Birinci videoda bir eylem çağrısı ön plana çıkarken, ikinci videonun bağlam bilgisinde Amerika Birleşik Devletleri'nin temel değerleri olarak "özgürlük, demokrasi ve anayasalcılık" ön plana çıkarılmıştır. Bu değerlerin karşısında ise Müslümanların dinsel ön kabuller nedeni ile benimsediği Kuran, Şeriat ve hadislerle uygunluk gibi faktörler negatif yönlü olarak tanımlanmıştır. Video bağlam bilgisi olarak İslami değerler ile yönetilen tüm ülkelerin yönetim biçimini olumsuzlaştırırken; bu değerleri benimseyen Müslümanların ülkeyi terk etmeleri yönünde bir çağrı yapılmıştır. Bu bağlamda incelenen videolarda İslam dininin şematik yapı çerçevesinde nasıl sunulduğuna yönelik olarak geliştirilen araştırmanın birincil sorusu; incelenen videolara bağlı olarak İslam dininin Amerika Birleşik Devletleri'nin temel değerleri karşısında negatif yönlü olarak kodlandığı şeklinde cevaplanmıştır.

Mikro yapının temel birleşenleri arasında yer alan sentaktik yapı dahilinde, iki video incelendiğine birinci video içerisinde günlük konuşma dilinin hakim olduğu, basit, kuralsız ve devrik cümle yapılarının yoğun olarak kullanıldığı görülmüştür. Basit bir dil ile kurgulanan birinci video içerisinde, cümle yapıları içerisinde "ben" (Amerikalılar, Hristiyanlar) ve onlar (Müslümanlar, göçmenler) olarak temellenen ikili karşıtlıklar dikkat çekicidir. Konuşmacı video içerisinde sen kategorisinde değerlendirdiği ve kendisi ile bir özdeşim sağladığı diğer bütün Amerikalıları Müslüman tehdidine karşı harekete geçmeye davet ederken, emir cümlelerinden yararlanmıştır. İkinci video sentaktik yapı çerçevesinde ele alındığında ise soru ve emir cümleleri yoğunluktadır ve günlük konuşma dili ağırlıklıdır. "Siz" ve "biz" üzerinden temellenen ikili karşıtlıkların yoğun olarak kullanıldığı video içerisinde Müslümanların dini değerlerine yönelik örtük ve açık ötekileştirici ifadelerin de kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Emir cümleleri ile İslam dinine mensup bireyler ABD'nin değerleri ile uyum göstermeye zorlanmakta veya ülkeyi terk etmeleri istenmektedir. Videoda sentaktik yapı açısından ön plana çıkan diğer bir unsur, soru cümlelerinden yararlanarak konuşmacının dinleyicilerden Müslümanların ve İslam dini ile yönetilen ülkelerin negatif özelliklerini onaylanmasını talep etmesidir.

Mikro yapının ikincil unsuru olan bölgesel uyum açısından birincil video incelendiğinde ise nedensel uyum içerisinde karşılıklı olarak konuşan iki konuşmacının İslam dini ile ilgili negatif düşüncelerini örneklerle desteklediği görülmektedir. İşlevsel uyum açısından birincil video incelendiğinde ise konuşmacılardan birinin terörist saldırıları gerçekleştirenlerin hangi dine mensup olduğu ile ilgili sorusu ve bu sorunun ardından diğer din mensuplarından örnek vererek, İslam ile terörizmi ilişkilendirmesi ön plana çıkmaktadır. Referansal uyum açısından ise birinci videoda yer alan konuşmacı, İslam ülkelerinin zaten sosyo-kültürel refah düzeylerinin düşük olduğunu ve İslam dinine bağlı olarak yönetilen hiç bir ülkede herhangi bir canlının yaşam hakkı olmadığı vurgusunda bulunmuştur. Bu örneklerle videoyu izleyenlerin referans çerçevesinde, konuşmacı İslam dini ve Müslümanlara yönelik negatif yönlü kalıp yargılar inşa etmektedir. İkinci video bölgesel uyum açısından ele alındığında ise; İslam dini mensuplarına bu dinin kurallarına uygun yaşayabilecekleri örneklerle açıklanmıştır. Ancak konuşmacı, İslam dini kurallarına bağlı olarak ABD’de değil İslami yönetim altında yer alan topraklarda yaşamlarını sürdürebileceklerini vurgulamıştır. Nedensel uyum açısından ancak A.B.D topraklarını terk eden Müslümanların istedikleri dini kurallara uygun bir yönetim biçimine sahip olabileceği söylemi videoda net bir biçimde görülmektedir. Nedensel uyum açısından ise konuşmacı önce Müslümanlara burayı sevmiyorlarsa neden geldiklerini sormuş; sonra da buraya gelip sistemi değiştirmek ya da kendi kültürlerine uygun yaşamak istemelerini sorgulamıştır. İşlevsel uyum açısından ise artarda gelen cümlelerle; konuşmacı ABD’de yaşamak isteyen Müslümanlara iki çözüm önermiştir. Birinci çözümünde örneklerle A.B.D kuralları ve yaşam tarzına uymayı önerirken; ikinci çözümde ülkenin terk edilmesini önermiştir. Referansal uyum açısından ise konuşmacı ABD’nin referans çerçevesini özgürlük, demokrasi ve anayasalcılık değerleri üzerinden çizerken; buna karşılık İslam dinini, bu dine mensup kişileri ve İslami bir biçimde yönetilen tüm ülkeleri ABD’nin özgürlüğünün düşmanı ve anti-demokratik ve anayasal değerlere zarar veren bir biçimde kodlamıştır. Bu kodlama biçimi ile videoyu izleyenlere Amerika Birleşik Devletleri ile ilgili pozitif değerler, karşıt olarak konumlanan İslam coğrafyasına yönelik de negatif yönlü değerler yüklenmesi hedeflenmiştir.

Mikro yapının üçüncül unsuru olan kelime seçimleri açısından iki video irdelendiğinde genel olarak kelimelerin düz anlamları ile kullanıldığı sonucuna ulaşılmakta olup; birinci videoda İslam dinine mensup bireylerin birer ideolojik tehdit unsuru olarak kodlandığı görülmektedir. İkinci videoda ise İslam dinine mensup bireyler A.B.D için bir negatif bir unsur olarak nitelendirilmekle birlikte Müslümanların coğrafi sınırlarının net bir biçimde çizilmeye çalışıldığı görülmektedir. İkinci videoda Doğu ve Batı karşıtlığı üzerinde gelişmişlik ve gelişmemişlik üzerine oluşturulan ön kabullerin yeniden üretildiği ve İslam dinine mensup kişilerin medeniyet düzeylerinin sorgulandığı görülmektedir. Her iki videoda İslam dini ve bu dine mensup kişilere yönelik olarak düz anlamsal ve yan anlamsal ötekileştirme pratiklerinin yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. “Saldırgan” ve “terörist” sıfatları iki videoda yoğun olarak kullanılırken; “sapkın”, “aptal”, “bölücü”, “saygısız”, kültürel hoşgörüden yoksun”, “uygar olmayan”, “eğitimsiz” gibi sıfatlara birinci videoda yoğun olarak yer verildiği görülmüştür. İkinci videoda ise Müslümanlar için kutsal olan değerler şeriat ve helal olguları helalshit law örneğinde görüldüğü gibi uydurma sözcüklerden yararlanılarak saçmalık olgusu

ile eş tutulmuştur. İkinci videonun kelime seçimlerinde ön plana çıkan diğer bir öge de “düşman” söylemi olup; İslam dini ile yönetilen Suudi Arabistan, İran, Afganistan ve Pakistan gibi ülkeler 11 Eylül 2001 İkiz Kuleler saldırıları ile özdeşleştirilerek negatif yönlü kodlanmıştır. “Shit” sözcüğünden yararlanılarak sonu “-istan”eki ile biten bu ülkeleri genel hatları ile negatif yönlü tanımlamak için “shitistan” uydurma sözcüğü oluşturulmuştur. Bu bağlamda doğrudan küfür içermese de hakaret içeren ve negatif çağrışımları olan bu sözcükten yararlanarak konuşmacı İslam coğrafyasını ötekileştirmiştir. Ayrıca, ikinci videoda İslam dini, Müslümanlar ve İslam ile yönetilen ülkelerin dolaylı ötekileştirme içeren “saçma”, “kötü”, “aptalca” gibi sıfatlarla tanımlandığı görülmektedir. Bu bağlamda, incelenen iki videoda kelime seçimleri açısından İslam dinine mensup bireylere yönelik ayrımcı ifadelerin varlığı ve sunumuna yönelik araştırmanın ikinci sorusu; nefret söylemine temel oluşturan örtük ve açık biçimde kodlanan ayrımcı ifadelerin var olduğu biçiminde cevaplanmıştır.

Mikro yapının dördüncü unsuru olan retorik çerçevesinde videolar incelendiğinde ise iki videoda herhangi bir görsel efektte yer verilmediği görülmektedir. Ancak iki video içerisinde de miğfer, bayrak gibi milliyetçi ve askeri açıdan sembol olabilecek göstergelere yer verildiği görülmektedir.

İncelenen videoların yorum kısmında yer alan iletilerin sunum biçimine yönelik olarak geliştirilen araştırmanın üçüncü sorusu ile, nefret söylemini pekiştirici yorum sayısının, nötr yorum sayısından sayısal olarak fazla olduğu biçiminde cevaplanmıştır. Ayrıca, iki videoya ait görüntülenebilen yorumlarda nefret söylemi karşıtı herhangi bir ifadeye rastlanmamıştır. Nefret söylemini pekiştirici yorumlar içerisinde küfür, hakaret, alay gibi açık ve örtük çok sayıda ötekileştirici ifadenin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda, ABD’de yaşayan İslam dinine mensup bireylere yönelik olarak video içerisinde yaratılan nefret söylemi, iki videonun da altına yapılan yorumlarla yeni medya ortamları içerisinde yeniden üretilmiş ve paylaşılmıştır.

Web 2.0 teknolojisi ile birlikte yeni medya platformlarında içerik üretimi tüm kullanıcıların erişimine açık bir yapıya kavuşmuştur. Kullanıcının içerik üretimine dahil olması; geleneksel kitle iletişim araçlarından alıcıya yönelik olarak gerçekleştirilen tek yönlü iletişim biçimini dönüştürmüştür. Yeni iletişim teknolojileri hareketsiz kitlelere gönderilen mesajlar karşısında, kullanıcılara geri dönüş sağlama imkanı vermiş ve katılımcılık açısından alternatif bir alan sunmuştur. Ancak, geleneksel kitle iletişim araçlarında üretilen içeriğin kontrolünde etkili olan denetim mekanizmaları yeni medya ortamlarında mevcut değildir. Bu durum ise yeni medya ortamlarında ifade özgürlüğü ile nefret söylemi arasındaki sınırın bulanıklaşmasına neden olabilmektedir. Bu çalışma, yeni iletişim teknolojilerinin Batı toplumlarında İslam karşıtlığı kapsamında ele alınabilecek ön yargıların ve ayrımcılığın yeniden üretilmesine ve dolaşıma sokulmasına imkan sağladığı yönünde veriler ortaya koymuştur. Ancak İslam karşıtlığı bağlamında değerlendirilebilecek kullanıcı türevli içerik ve yorumlar; tarihsel ve kültürel olarak Hristiyanlık-İslam ve Doğu-Batı biçiminde tezahür eden ikili karşıtlıklardan bağımsız değildir. Geleneksel kitle iletişim araçlarında denetim mekanizmaları ile İslam dini ve

Müslümanlara yönelik olarak örtük bir biçimde oluşturulan ötekileştirici/ayırıştırıcı mesajlar yeni medya ortamlarında sadece kontrolden uzak bir biçimde yayılma imkanı bulmuştur. İslam dinine mensup bazı bireylerin gerçekleştirdiği negatif yönlü davranışlar ve terör eylemleri incelenen videolarda ve altlarında yer alan yorumlarda kalıp yargılarla bağlı olarak tüm Müslümanlara atfedilmiştir. Bu bağlamda Web 2.0 teknolojisi ile kullanıcı türevli içerik, anonimlik, etkileşim gibi değişkenlere bağlı olarak yeni medya kullanıcılarına temsiliyet açısından ciddi imkanlar tanımakla birlikte, dini inanışlar temelli nefret söylemi ile ifade özgürlüğü arasındaki sınır çizgisini bulanıklaştırmıştır. Yeni medya ortamlarında, nefret söyleminin yayılması ile ilgili olarak, İnternet'in tek çok merkezli ağ yapısı, anonimlik, ulus ötesilik gibi özellikleri bu alanda söylemin devletler tarafından denetlenmesini zorlaştırmaktadır.

Çalışmada elde edilen bulgular, İslamafobi kapsamında değerlendirilebilecek kalıp yargıların giderek kökleştiğini ortaya koymaktadır. İnternet üzerinde söylemin denetlenmesi açısından Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde çalışan bağımsız sivil toplum kuruluşları ve Avrupa Birliği komisyonlarının çeşitli çalışmaları vardır. Nefret söylemi çerçevesinde ele alınabilecek kullanıcı türevli içerik, bu alanda çalışan kurumların tespitlerine bağlı olarak yeni medya ortamlarından silinebilmektedir. Youtube, Twitter ve Facebook gibi büyük sosyal medya platformlarının nefret söyleminin dağılımını engelleme konusunda çalışmaları mevcuttur. Ancak; İslam dinine mensup bireylere de radikal İslam çerçevesinde çizilen olumsuz imajın ortadan kaldırılması noktasında önemli görevler düşmektedir. Yeni bir kamusal alan olarak tanımlanan yeni medya platformlarında kendileri için oluşturulan kalıp yargıları silmek için çaba göstermeleri ve karşıt söylem oluşturmaya çalışmaları İslamafobi bağlamında nefret söyleminin dolaşımını engellemek için bir çözüm önerisi olarak sunulabilir.

KAYNAKÇA

- Akar, E. (2011). *Sosyal Medya Pazarlaması* (2. Baskı). Ankara: Efil Yayınevi.
- Aktaş, M. (2014). *Avrupa'da Yükselen İslamofobi ve Medeniyetler Çatışması Tezi*, Ankara: *Avrupa Çalışmaları Dergisi*, Cilt:13, No:1, ss. 31-54.
- Arslan,A. (2009). *İslamophobia in Australia*. Sydney: Agora Press,
- Atacan F. (2008). *Radikal İslam'ın Küresel Bir Tehdit'e Dönüşüm Süreci: Afganistan Deneyimi*, *YDU Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt/Volume I Sayı/Number 1, ss. 35-52.
- Awan,I. (2016). *Islamophobia on Social Media: A Qualitative Analysis of the Facebook's Walls of Hate*, *International Journal of Cyber Criminology*, Vol 10, Issue 1.
- Ben-David, A., & Fernández, A. M. (2016). *Hate Speech and Covert Discrimination on Social Media: Monitoring the Facebook Pages of Extreme-Right Political Parties in Spain*. *International Journal of Communication*, 10 (0), 27.

- Bilgen, A. (2012). Nefret Suçları Bağlamında İslamofobi, Muhammet Savaş Kafkasyalı (Ed.), *Orta Asya'da İslam: Temsil'den Fobi'ye* içinde, (ss.1907-1932), 3. Cilt, Ankara: Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk Kazak Üniversitesi İnceleme-Araştırma Dizisi,
- Bozatay, Ş. (2011). "Türkiye'de Vicdani Ret Tartışmalarının Toplumsal ve Hukuki Boyutları", *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1 (1).", ss.151-172.
- Byers, M. (2007). Soykırımdan Sonkırma Savaş Hukuku, Çev. Hasret Dikici Bilgin, İstanbul: Detay Yayıncılık.
- Buehler, Arthur F. (2011). Islamophobia: A Projection of the West's 'Dark Side,' *Islam and Civilisational Renewal*, 24 (2011), ss.639-653.
- Canatan, K. (2007). İslamofobi ve Anti-İslamizm: Kavramsal ve Tarihsel Yaklaşım, K. Canatan ve Ö. Hıdır, (Eds.), *Batı Dünyasında İslamofobi ve Anti-İslamizm* içinde, Ankara: Eski Yeni Yayınları,
- Cammaerts, B. (2009). Radical pluralism and free speech in online public spaces. The case of North Belgian extreme right discourses. *International Journal of Cultural Studies*,12(6), 555–575. doi: 10.1177/1367877909342479, Erişim Tarihi: 10.06. 2017, from http://eprints.lse.ac.uk/27895/1/Radical_pluralism_and_free_speech_in_online_public_spaces_%28LSERO%29.pdf.
- Carnerero, C. & Azeez, A. H. (2016). 'Islamonausa, not Islamophobia': The many faces of cyber hate speech, *Journal of Arab & Muslim Media Research*, Volume 9. Number 1.
- Comminos, A. (2013). The Role of Social Media and User-generated Content in Post-conflict Peacebuilding. Washington, DC: World Bank
- Çarkman, A. (2013). Avrupa ve Öteki: Avrupa İmgesinin Osmanlı Aydınlanmasından Yansıması, E. Fuat Keyman, (der.), *Türkiye'nin Yeniden İnşası* içinde, (s. 55-58)İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Çomu, T. (2012). *Video Paylaşım Ağlarında Nefret Söylemi: Youtube Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Er, T., & Ataman, K. (2008). İslamofobi ve Avrupa'da birlikte yaşama tecrübesi üzerine. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(2).
- Ernst, J. vd. (2017). Hate Beneath the Counter Speech? A Qualitative Content Analysis of User Comments on YouTube Related to Counter Speech Videos, *Journal for Deradicalization*, Spring.
- EUCM. (2006). Muslims In The European Union Discrimination And Islamophobia, Erişim Tarihi: 27.09.2016, http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/156-Manifestations_EN.pdr.
- Erjavec, K. & Kovačić, M. (2012). You Don't Understand, This is a New War!, Analysis of Hate Speech in News Web Sites' Comments. *Mass Communication and Society*, 15(6), 899–920. doi: 10.1080/15205436.2011.619679

- Fourest C. and Venner, F. (2003). *Islamophobie?*, *Prochoix*, No: 26-27, AutomneHiver, Paris.
- George, C. and Skerri, J. (2007). Web 2.0 and user-generated content: legal challenges in the new frontier. *Journal of Information, Law and Technology*, (2). ISSN 1361-4169
- Glaser, S. (2013). *Rechtsextremismus online*. [Right-wing extremism online]. Mainz: Druckerei Bunter Hund.
- Herman, E & Chomsky, N. (2002). *Manufacturing Consent: The Political Economy of the MassMedia*: New York: Pantheon.
- Hıdır, Ö. (2007). *Anti-Semitizm ve Anti-İslamizm: Benzerlikler ve Farklılıklar*, K. Canatan ve Ö. Hıdır (eds.), *Batı Dünyasında İslamofobi ve Anti-İslamizm* içinde, Ankara: Eski Yeni Yayınları.
- Hıdır, Ö. (2012). *Avrupa’da Müslüman Olmak*, İstanbul: Hayat Yayınları.
- Jenkins, H. (2002), “Interactive Audiences?: The 'Collective Intelligence' of Media Fans”, Erişim Tarihi: 10.07.2017, <http://web.mit.edu/21fms/People/henry3/collective%20intelligence.html>
- İnceoğlu, Y. ve Sözeri, C. (2012). “Nefret Suçlarında Medyanın Sorumluluğu: Ya Sev Ya Terk Et Ya Da”, Yasemin İnceoğlu (Ed.), *Nefret Söylemi ve Nefret Suçları* içinde, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kentel, F. (2012) *İslamofobi Vesilesiyle Türkiye’nin Fobilerine Bakmak, İslamofobi Kolektif Bir Korkunun Anatomisi, Sivas Kemal İbn-i Hümmam Vakfı Sempozyum Tebliğleri: 30 Nisan-1 Mayıs 2010 Sivas*, Ankara: Ankamat Matbaacılık.
- Kula, O. (2005). *Batı Felsefesinde Oryantalizm ve Türk İmgesi*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Lewis, B. (1993) *Islam and the West*, New York: Oxford University Press.
- Mayfield, A. (2008) *What is Social Media?* eBook: Erişim Tarihi: 12.10.2016, from http://www.icrossing.co.uk/fileadmin/uploads/eBooks/What_is_Social_Media_iCrossing_ebook.pdf.
- Marshall G. ve Hodgson, S. (2001). *Dünya Tarihini Yeniden Düşünmek*, (çev.), Ahmet Kanlıdere, Ahmet Aydoğan, İstanbul: Yöneliş.
- OECD (2007) *Participative Web: User-created Content*, OECD Directorate for Science, Technology and Industry, Erişim Tarihi: 16.07.2017, from <http://www.oecd.org/sti/38393115.pdf>.
- OECD (2008), *Measuring User-Created Content: Implications for the “ICT Access and Use by Households and Individuals” Surveys*. Erişim Tarihi: 16.07.2017, from <http://www.oecd.org/dataoecd/44/58/40003289.pdf>.
- Online Hate Prevention Institute/OHPI, (2016) “İnternette İslamofobi: Müslümanları Hedef Alan Çevrimiçi Nefrette Artış” Erişim Tarihi: 25.04.2016, from <https://www.scribd.com/document/292853385/Anti-Muslim-Hate-Online-Interim-Report>.

Rösner, L. & Krämer, N. C. (2016). Verbal Venting in the Social Web: Effects of Anonymity and Group Norms on Aggressive Language Use in Online Comments. *Social Media + Society*, 2(3), 2056305116664220. doi: 10.1177/2056305116664220.

Said, E.W. (2008). Şarkiyatçılık: Batı'nın Şark Anlayışları, Çev. Berna Ülner, İstanbul: Metis Yayınları.

Türk Dil Kurumu, Erişim Tarihi: 25.04.2016, <http://www.tdk.gov.tr>.

Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi (1996) Cilt 1, İstanbul.

Uzun, N. (2012). Avrupa'da İslamofobi İngiltere Örneği, İstanbul: Pınar Yayıncılık, İslam Dünyası Dizisi.

Van Dijk, J. (2006). The Network Society: Social Aspects of New Media Second edition b. London: Sage Publications.

Van Dijk, T. A. (2010). Söylem ve İktidar. A. Çavdar, & A. Yıldırım içinde, Nefret Suçları ve Nefret Söylemi (s. 9-44). İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınları.

Weber, A. (2009). Nefret Söylemi El Kitabı. Strazburg: Avrupa Konseyi.

Youtube, Statistics, Erişim Tarihi: 12.09.2017, <https://www.youtube.com/intl/enGB/yt/about/press/>.

Yüksel, M. (2014). İslamofobinin Tarihsel Temellerine Bir Bakış: Oryantalizm Ya Da Batı Ve Öteki. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 72(1), 189-200.

Real Talk About Muslims And Their Islam? (Müslümanlar ve İslamları Hakkında Gerçek Konuşma) Erişim Tarihi: 12.09.2017, from <https://www.youtube.com/watch?v=KatX6fiapkA>

Message to All Muslims Living in U.S.A. (Amerika Birleşik Devletleri'nde Yaşayan Tüm Müslümanlara Mesaj), Erişim Tarihi: 12.09.2017, from <https://www.youtube.com/watch?v=slsRYIVFVzQ>.